

Slotrapportage pakket Duurzame Economie en de Noord-Hollandse Investeringsimpuls Economie en Werkgelegenheid

Sector Onderzoek
& Informatie

19-10-2016

Directie Beleid, sector Onderzoek & Informatie

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies	4
1. Inleiding	10
1.1 Aanleiding impulspakketten.....	10
1.2 Eerdere rapportage.....	11
1.3 Onderzoeksaanpak.....	12
1.4 Economische situatie 2014 - 2016	13
1.5 Leeswijzer.....	14
2. Impulspakket Duurzame Economie 2013	15
2.1 Tot standkoming en inhoud impulspakket Duurzame Economie 2013.....	15
2.2 Resultaten en conclusies pakket Duurzame Economie.....	17
2.3 Resultaten per maatregel.....	18
Maatregel 1: Platform grondstoffenrotonde Noord-Holland.....	18
Maatregel 2: Onderzoek restafval voedselindustrie.....	19
Maatregel 3: Breedband / Glas in de grond.....	19
Maatregel 4: Zonne-installatie op publieke gebouwen.....	20
Maatregel 5: Duurzaamheidsmaatregelen HIRB	21
Maatregel 6: Onderzoek CO2-transport	21
Maatregel 7: 200-banenplan	22
3. Noord-Hollands Impulspakket Economie en Werkgelegenheid (NHIEW).....	24
3.1 Tot standkoming en inhoud NHIEW 2014.....	24
3.2 Resultaten en conclusies impulspakket NHIEW 2014.....	25
3.3 Resultaten per maatregel.....	26
Maatregel 1: Stimulering Stads- en Dorpsontwikkeling.....	26
Maatregel 2: Water als Economische Drager	27
Maatregel 3: Nieuwe UVR Energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen.....	27
Maatregel 4: UVR Monumenten.....	28
Maatregel 5: Ecoducten projecten Nationaal Park Zuid-Kennemerland, project Zeeweg.....	28
Maatregel 6: Poort van Waterland	28
Maatregel 7: Uitvoeringsprogramma Kop op de Kaart (fysieke deel, 2 projecten).....	29
Maatregel 8: MRA(e) - Elektrische laadpalen in de MRA.....	29
Maatregel 9: OV-Knooppunten.....	29
Bijlage 1 Economische situatie 2014-2016	31

Bijlage 2 Factsheets.....39

Samenvatting en conclusies

Aanleiding impulspakketten

Begin 2012 was duidelijk dat de negatieve economische ontwikkelingen weerbarstiger waren dan lange tijd werd aangenomen. Zich realiserend dat de directe invloed van de provincie op de (regionale) economie beperkt is, hebben Provinciale Staten sinds 2012 ingestemd met extra economische impulspakketten om de effecten van de crisis voor de regionale economie te verzachten en de economie verder te stimuleren. Sinds 2012 is binnen de provincie besloten om in totaal circa € 63 miljoen aan uitgaven te versnellen tussen 2013 en 2016, dan wel extra te richten op die economie. Door een focus op het op korte en langere termijn stimuleren van werkgelegenheid, onder andere met innovatie en inzet op duurzaamheid, hebben de afzonderlijke extra economische (versnelling)acties van de afgelopen jaren op inhoud een samenhangende betekenis gekregen.

Tabel 1 geeft een overzicht van de doelen van de verschillende impulspakketten en de selectie- en beoordelingscriteria die Gedeputeerde Staten hebben gehanteerd bij de samenstelling van die pakketten.

Tabel 1: Doelstelling en criteria voor samenstelling economische pakketten

Actie	Doelstelling	Selectie en beoordelingscriteria
2012 Uitvoering VersnellingsActies: UVA-2012 (GS 87842-87842)	naar voren halen van provinciale investeringen, met name (bouw) projecten in de meest getroffen sectoren, zodat orderportefeuilles enigszins aangevuld worden en werkgelegenheid behouden blijft.	<ul style="list-style-type: none"> - Project is startklaar - Cofinanciering aanwezig - Substantiële projecten (> 1 mln) - Schop in de grond binnen 1,5 jaar
2013 Duurzame Economie: DE-2013 (GS 169160-169167)	investering in onderzoek naar en uitvoering van projecten waarmee op korte en langere termijn werkgelegenheid, innovatie en duurzaamheid worden gestimuleerd en een impuls wordt gegeven aan een duurzame economische ontwikkeling van Noord-Holland.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitgavenrealisatie in principe voor 2015 - Projecten zijn gereed voor uitvoering - 50% cofinanciering aanwezig - Bijdrage aan minimaal 2 van de 3 elementen van economie, milieu of leefbaarheid.
2014 Noord-Hollandspakket Economie en Werkgelegenheid: NHIEW-2014 (GS 249262-315872)	een snelle uitvoering van projecten mogelijk maken die een impuls geven aan economie en werkgelegenheid.	<ul style="list-style-type: none"> - Subsidiabele fysieke projecten - Gericht op incidentele en structurele werkgelegenheid - Minimaal 50% co-financiering aanwezig - projectenuitgaven en realisatie voor 2016.

Inhoud van deze rapportage

Voor u ligt de slotrapportage voor deze impulspakketten over de periode december 2014 tot oktober 2016. De pakketten Duurzame Economie (DE) en Noord-Hollands Impulspakket economie en Werkgelegenheid (NHIEW) staan hierin centraal. De eindrapportage over de Uitvoering VersnellingsActies (UVA-2012) heeft plaatsgevonden in november 2014 (GS 496773-496778). In deze voortgangsrapportage werd geconcludeerd dat versnelling van nog niet gerealiseerde uitgaven gezien de beoogde termijnen niet meer aan de orde is. De niet versnelde

uitgaven zijn (weer) onderdeel van het reguliere beleid (Zonne-installaties en ontwikkeling Binnenstedelijk bouwen) geworden. Voor het UVA-2012 pakket is in dit rapport dan ook geen verdere realisatie van budgetinspanningen weergegeven.

Invulling van de impuls pakketten

Samenvattend kan over het vormen van de pakketten worden gezegd:

- De pakketten van Duurzame Economie (DE) en Economie en Werkgelegenheid (NHIEW) zijn inhoudelijk, in vorm en in aanleiding divers van karakter en aanvullend op het lopende beleid.
 - Aan het pakket Duurzame Economie (DE) 2013 gingen verkenningen vooraf. Het pakket betrof onderzoek en startklare projecten gericht op de ontwikkeling van specifieke beleidsthema's.
 - Het Noord-Hollandse Impulspakket Economie en Werkgelegenheid (NHIEW) 2014 beoogde ook startklare projecten tot uitvoering te brengen, met een focus op werkgelegenheid. Vooraf is gekozen voor subsidie als uitvoeringsinstrument.
- Elk van de pakketten is in relatief korte tijd samengesteld met gevolgen voor de diepgang van probleemanalyse, projectselectie en risico's voor de uitvoering. Bij het pakket DE is extra tijd en capaciteit beschikbaar gesteld voor verkenning van de aannemelijkheid van beleid, waaronder de probleemanalyse, concretisering van de rolopvatting en de haalbaarheid van tijdige uitvoering. Dit heeft geleid tot een kleiner, maar realistischer uit te voeren pakket.

Resultaten

Tabel 2 geeft een overzicht van de resultaten van de impuls pakketten DE en NHIEW tot en met september 2016.

Tabel 2: Overzicht resultaten impuls pakketten DE en NHIEW

Onderdeel pakket DE	GS-besluit	Beschikt t/m september 2016	% beschikbaar	Totale project	Werkgelegenheid (in arbeidsjaren, incidenteel) ¹
1. Platform grondstoffenrotonde	€ 350.000	€ 350.000	100%	€ 350.000	2,1
2. Onderzoek restafval voedselindustrie	€ 240.000	€ 240.000	100%	€ 240.000	1,4
3. Breedband/glas in de grond	€ 2.000.000 ²	€ 2.000.000	100%	€ 4.341.616	26
4. Zonneinstallatie op publieke gebouwen	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 5.930.069	35,6
5. Duurzaamheidsmaatregelen HIRB	€ 2.000.000	€ 1.950.000	98%	€ 9.026.855	33 ³
6. CO2-transport onderzoek	€ 60.000	€ 60.000	100%	€ 120.000	0,7
7. 200 banenplan	€ 2.000.000	€ 2.000.000	100%	€ 2.000.000	8 ⁴
Totaal DE	€ 7.650.000	€ 7.600.000	99%	€ 22.008.540	106,9

¹ Bepaald met behulp van de in de eerdere voortgangsrapportage gehanteerde rekenregel: 1 miljoen projectomvang is ca. 6 fte aan arbeidsjaren (GS496773-496778, Voortgangsrapportage versnellingsacties november 2014).

² In eerste instantie was hiervoor 1,5 miljoen Euro beschikbaar. Vanwege de grote belangstelling voor de regeling is dit later opgehoogd naar 2 miljoen.

³ Op basis van projectopgave.

⁴ Op basis van projectopgave. Structurele werkgelegenheid: 111 (stand tot en met juni 2016).

Onderdeel Motie NHIEW	GS-besluit	Beschikt t/m september 2016	% beschikbaar	Totale project	Werkgelegenheid (in arbeidsjaren, incidenteel) ⁵
1. UVR Stads- en Dorpsontwikkeling	€ 5.209.000	€ 3.132.762	60%	€ 31.573.907	325 ⁶
2. UVR Water als economische drager	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 2.443.239	14,7
3. UVR Energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen	€ 1.000.000	€ 895.975	90%	€ 4.500.000	27
4. UVR Monumenten aanpassen en ophogen en 2 restauratieprojecten als subsidie buiten UVR	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 2.772.482	16,6
5. Ecoducten project NP Zuid-Kennemerland	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 18.300.000	109,87
6. Realisatie recreatieknooppunt 'Poort van Waterland'	€ 175.000	€ 0	0%	€ 0	0
7. Uitvoeringsprogramma 'Kop op de Kaart'	€ 287.362	€ 130.000	45%	€ 458.000	2,7
8. MRA(e)- elektrische laadpalen	€ 300.000	€ 300.000	100%	€ 1.972.471	0,1 ⁸
9. OV-knooppunten	€ 447.638	€ 447.638	100%	€ 1.246.000	7,5
Totaal NHIEW	€ 10.419.000	€ 7.906.375	76%	€ 63.266.153	503,4
Totaal DE en NHIEW	€ 18.069.000	€ 15.506.375		€ 85.274.693	610,3

Conclusies

Uit bovenstaande resultaten kan het volgende worden geconcludeerd:

Realisatie van de pakketten

- Van de beoogde uitgaven aan DE en NHIEW zijn respectievelijk 99% en 76% beschikbaar.
- Het merendeel van de projecten uit het DE-pakket is inmiddels ook daadwerkelijk gerealiseerd.
- Het NHIEW-pakket blijft achter in realisatie van beoogde uitgaven en met name resultaten, als gevolg van overschatting van de mogelijkheden om projecten vóór 2016 uit te voeren.
- Cofinanciering van minimaal 50% is in ruime mate gehaald, waarbij de uitgaven aan NHIEW-projecten stads- en dorpsontwikkeling een aanzienlijk hogere multiplier hebben.

⁵ Bepaald met behulp van de in de eerdere voortgangsrapportage gehanteerde rekenregel: 1 miljoen projectomvang is ca. 6 fte aan arbeidsjaren (GS496773/496778, Voortgangsrapportage versnellingsacties november 2014).

⁶ Op basis van uitvraag bij projectaanvragers. Opgegeven structurele werkgelegenheid: 1622.

⁷ Het gaat hier om de werkgelegenheid van de drie (aan te leggen) ecoducten

⁸ De werkgelegenheidseffecten zijn gering omdat het in hoofdzaak kapitaalsinvesteringen betreft.

Werkgelegenheid

- Met hantering van de eerder gehanteerde rekenregel⁹ zijn met DE en NHIEW respectievelijk 106,9 en 503,4 incidentele arbeidsjaren gerealiseerd/te realiseren¹⁰.
- In het pakket Duurzame Economie zat relatief veel verkennend onderzoek: reststromen voedselindustrie, CO₂-transport en afvalstoffenrotonde. Voor de werkgelegenheid hebben deze onderzoeken (natuurlijk) maar heel beperkt invloed kunnen hebben.
- De maatregelen rond restauratie van monumenten bewijzen zich opnieuw als betrouwbare aanpak voor zowel behoud van werkgelegenheid, als voor behoud en hergebruik van erfgoed.
- De sector duurzame energie levert de meeste baanontwikkelingen op met name vanuit besparingsmaatregelen, als isolatie en zonnecollectoren. Het nemen van maatregelen bij bestaande bebouwing levert extra benodigde arbeidsinspanningen op.
- Voor het 200-banenplan (DE-pakket) is aannemelijk te maken dat er op termijn ruim 200 structurele arbeidsjaren kunnen worden ingevuld in sectoren met dreigende personeelstekorten.
- Voor het NHIEW-pakket geldt dat op basis van projectopgaven van projecten uit de UVR Stads- en Dorpsontwikkeling op termijn naar schatting 1622 structurele arbeidsplaatsen zullen worden gerealiseerd.
- Voor de overige projecten uit beide pakketten geldt dat zij door hun aard ofwel geen effect hebben op de structurele werkgelegenheid ofwel dat de inspanning die benodigd is voor het causaal bepalen van structurele doorwerking op de werkgelegenheid niet proportioneel is (het kost relatief veel om een naar verhouding relatief klein - structureel - effect vast te stellen). Dit zeker in het licht van de geringe omvang van de pakketten ten opzichte van de totale omvang van de economie. In de meeste gevallen zou het hiervoor bovendien ook nog te vroeg zijn.

Leerpunten voor het inrichten van impuls pakketten

- Het beschikbaar stellen van extra tijd en capaciteit voor verkenning van de aannemelijkheid van beleid, waaronder de probleemanalyse, concretisering van de rolopvatting en de haalbaarheid van tijdige uitvoering, loont. Het heeft bij DE geleid tot een kleiner, maar realistischer uit te voeren pakket.
- Vroegtijdig betrekken van derden in de planontwikkeling, zowel de doelgroep als de uitvoeringsorganisaties, heeft kunnen bijdragen aan: 1) snelle realisatie van (de uitgaven aan) DE-projecten voor het einde van 2015, 2) de beoogde co-financiering van minimaal 50% en 3) het realiseren van bijdragen aan alle drie de elementen van duurzame economie (milieu, leefbaarheid en economie) bij het pakket DE.
- De keuze vooraf bij NHIEW voor het inzetten van het subsidie-instrument, heeft weliswaar de uitvoering van de maatregelen beheersbaar gemaakt, maar heeft niet voldoende geleid tot versnelling van de uitgaven. Voor dergelijke complexe projecten blijkt de aanwezigheid van voldoende budget alleen niet voldoende om tot een snelle uitvoering te komen. Er zijn ook andere externe factoren van invloed op de snelheid van uitvoering.
- Het voorbereiden van een “impuls-aanpak” in tijden van relatieve rust, en het inrichten als onderdeel van het regionale economische beleid leidt tot resultaten met meer impact voor

⁹ Op basis van onderzoek en ervaring van Bouwend Nederland, aangevuld met een analyse in de evaluatie van de WED-subsidie, is aannemelijk dat 1 miljoen projectomvang goed is voor ca. 6 fte aan arbeidsjaren.

¹⁰ Voor het omrekenen naar arbeidsjaren is aangesloten bij het CPB achtergronddocument arbeidsvolume in gewerkte uren, maart 2016.

die regionale economie. Hierbij weten grote projecten meer versnelling in uitgaven te realiseren, dan meerdere kleinere projecten.

- De maatregelen rond elektrische laadpalen, zonne-installaties, HIRB, duurzame bestaande bouw en stads-en dorpsontwikkeling konden door vertraging in de uitvoering uiteindelijk door belanghebbenden in samenhang worden benut. Deze samenhang tussen de pakketten was dus niet bewust doordacht, maar heeft in de praktijk een gelukkige uitwerking gekend, door stapelmogelijkheden van subsidies en ondersteunende maatregelen.
- Uit de doorwerking van de onderzoeken reststoffen voedselindustrie en afvalstoffenrotonde blijkt dat het hebben van een voorziening nog geen garantie is tot gebruik. Met name tijd, geld en organisatie bij (kleine) MKB'ers ontbreekt om iets met de doorwerking van de onderzoeken (o.a. volgen opleiding en instrumentgebruik) te kunnen doen.

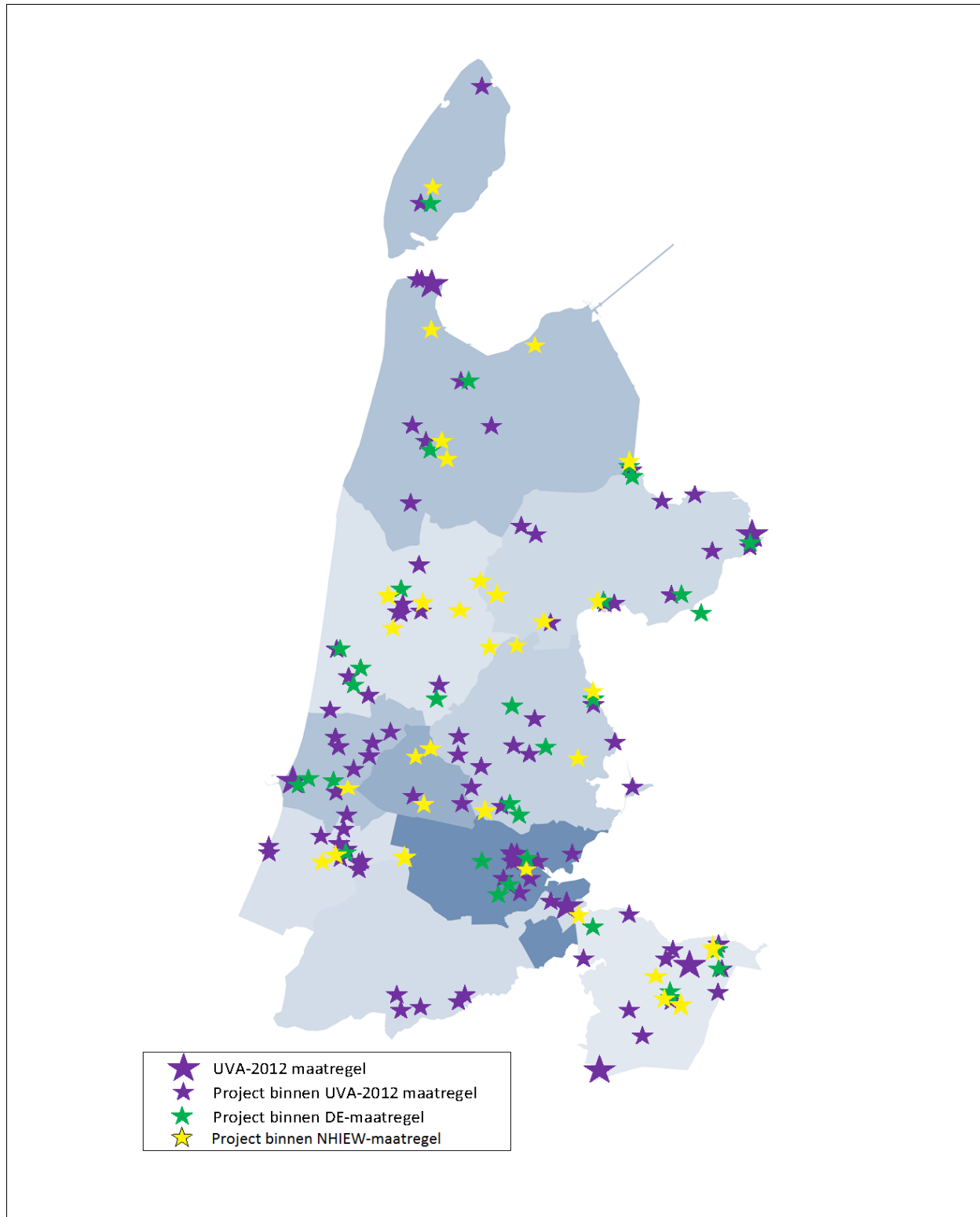
Samenvattend valt wat betreft de inrichting van de economische impulspakketten uit de periode 2012-2015 op grond van bovenstaande punten in zijn algemeenheid te concluderen dat investeren in voorbereidingstijd en in samenhang loont. Verder valt in de al dan niet gerealiseerde projecten uit de diverse pakketten op, dat daar waar sprake is van een flexibel instrumentarium, duidelijkheid over uitvoerbaarheid vooraf, afspraken met het veld en een ondersteunende structuur (hetzij door de provincie zelf, dan wel door een derde), projecten een grotere realisatiefactor kennen.

Bijdrage impulspakketten

De betekenis van de projecten uit de pakketten Duurzame Economie en Economie en Werkgelegenheid voor verduurzaming van de economie is letterlijk genomen klein: in totaal € 85 miljoen aan projectmiddelen in een Noord-Hollandse economie van meer dan € 115 miljard.¹¹ Meer inhoudelijk hebben de projecten uit het pakket DE bijgedragen aan agendering en/of doorontwikkeling van het betreffende onderwerp binnen het provinciale beleid en het beleid van anderen. Daarmee volgt deze rapportage de redenatie dat het aannemelijk is dat met het pakket Duurzame Economie ook daadwerkelijk inhoudelijk bijgedragen is aan de ontwikkeling van een duurzame economie in Noord-Holland.

¹¹ PS 680245- 753467, Contourennotitie Strategisch Kader "Economie", Noord-Holland, februari 2016.

Onderstaande kaart laat zien waar de uitgaven aan alle impulspakketten in de provincie in projecten zijn neergeslagen.

Figuur 1: Locatie projecten uit de economische impulspakketten

1. Inleiding

1.1 Aanleiding impulspakketten

Begin 2012 was duidelijk dat de negatieve economische ontwikkelingen weerbarstiger waren dan lange tijd werd aangenomen en ontstond een urgentie om opnieuw “anders dan anders” te handelen en onorthodoxe maatregelen te verkennen en in te zetten. Eerder waren vanuit het rijk al onorthodoxe maatregelen geïntroduceerd, waaronder de Crisis- en Herstelwet en de verlaagde (tijdelijk) overdrachtsbelasting voor woningen en btw-percentages voor de bouw.

Sinds 2012 is daarop binnen de provincie besloten om in totaal circa € 63 miljoen aan uitgaven te versnellen tussen 2013 en 2016, dan wel extra te richten op die economie. Door een focus op werkgelegenheid hebben de afzonderlijke extra economische (versnelling)acties van de afgelopen jaren op inhoud een samenhangende betekenis gekregen. Bij de besluiten van de provincie tot economische versnelling van uitgaven is in de stukken opgemerkt: *“dat de provincie de crisis niet eigenhandig kan oplossen. Daar heeft de provincie niet het geld noch de mogelijkheden voor. Tegelijkertijd heeft de provincie wel een belangrijke rol ten aanzien van de regionale economie en daarmee maatschappelijke verantwoordelijkheid om de effecten van de crisis te verzachten en de economie verder te stimuleren.”*¹²

Tabel 3 geeft een overzicht van de doelen van de verschillende impulspakketten en de selectie- en beoordelingscriteria die Gedeputeerde Staten hebben gehanteerd bij de samenstelling van die pakketten.

Tabel 3: Doelstelling en criteria economische pakketten

Actie	Doelstelling	Selectie en beoordelingscriteria
2012 Uitvoering VersnellingsActies: UVA-2012 (GS 87842-87842)	naar voren halen van provinciale investeringen, met name (bouw) projecten in de meest getroffen sectoren, zodat orderportefeuilles enigszins aangevuld worden en werkgelegenheid behouden blijft.	<ul style="list-style-type: none"> - Project is startklaar - Cofinanciering aanwezig - Substantiële projecten (> 1 mln) - Schop in de grond binnen 1,5 jaar
2013 Duurzame Economie: DE-2013 (GS 169160-169167)	investering in onderzoek naar en uitvoering van projecten waarmee op korte en langere termijn werkgelegenheid, innovatie en duurzaamheid worden gestimuleerd en een impuls wordt gegeven aan een duurzame economische ontwikkeling van Noord-Holland.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitgavenrealisatie in principe voor 2015 - Projecten zijn gereed voor uitvoering - 50% cofinanciering aanwezig - Bijdrage aan minimaal 2 van de 3 elementen van economie, milieu of leefbaarheid.
2014 Noord-Hollandspakket Economie en Werkgelegenheid: NHIEW-2014 (GS 249262-315872)	een snelle uitvoering van projecten mogelijk maken die een impuls geven aan economie en werkgelegenheid.	<ul style="list-style-type: none"> - Subsidiabele fysieke projecten - Gericht op incidentele en structurele werkgelegenheid - Minimaal 50% co-financiering aanwezig - projectenuitgaven en realisatie voor 2016.¹³

¹² PS GS 87842-87842 Uitvoering VersnellingsActies, Noord-Holland, 2012

¹³ Aanvullend op deze eerste selectiecriteria is nog een set van 6 nadere prioriteringscriteria als tweede filter toegepast.

1.2 Eerdere rapportage

Gedeputeerde Staten hebben bij de UVA-2012 en de daarop volgende economische acties rapportage toegezegd met daarin zicht op uitgaven en resultaten. In november 2014 (GS 496773-496778) is over de uitvoering van de versnellingsacties gerapporteerd. De rapportage van november 2014 bevat een voortgangsverslag van de Motie Duurzame Economie en een eindrapportage van de economische versnellingsacties (UVA-2012).

GS concluderen in de eindrapportage over UVA-2012 het volgende:

“Als het om versnellen van uitgaven gaat achten wij het UVA-pakket succesvol. De ervaringen van onszelf en die van andere provincies met dergelijke maatregelen leren ons dat:

- De totstandkoming van elk van de pakketten in relatief korte tijd heeft moeten plaatsvinden, met gevolgen voor de diepgang van probleemanalyse, projectselectie en risico's voor de uitvoering.*
- Het voorbereiden van "crisis-aanpak" in tijden van relatieve rust, en het inrichten als onderdeel van het regionale economische beleid leidt tot resultaten met meer impact voor de regionale economie.*
- Daarbij weten grote projecten meer versnelling in uitgaven te realiseren, dan meerdere kleinere projecten.*
- De afhankelijkheid van de provincie van derden in de uitvoering van maatregelen, onderschrijft het belang van vroegtijdig betrekken van hen in de planontwikkeling.”*

In de UVA-eindrapportage werd verder geconcludeerd dat:

1. het aannemelijk is te maken dat de provinciale middelen tot versnelde projectbestedingen door derden hebben geleid.
 - Tot en met september 2014 is ruim € 15 miljoen aan versnelde uitgaven gerealiseerd op de UVA-2012 projecten.
 - Met name eerder overvraagde reguliere subsidieregelingen hebben bijgedragen aan versnelling van uitgaven. Onorthodoxe acties zijn uiteindelijk als te risicovol aangemerkt en hebben geen versnelling kunnen forceren.
2. het ook aannemelijk is te maken dat de provinciale middelen tot versnelling van besluitvorming bij partners en andere betrokken partijen hebben geleid en hebben zorggedragen voor extra kwaliteit in de projecten.
 - Nieuw geld (DE) lijkt vooralsnog sneller tot besteding te komen, onder andere Breedband en 200-banenplan, dan “oud en geormerkt” geld (UVA-2012) zoals Binnenstedelijk bouwen en WED-Watergebonden Bedrijvigheid.
 - Samenhang en kunnen stapelen van maatregelen uit het UVA-2012 pakket (Woonvisiemiddelen, duurzame bestaande bouw en ketensamenwerking in de bouw) hebben de aantrekkelijkheid voor lokale overheden, bedrijven en regionale samenwerkingsverbanden om mee te doen versterkt.
3. niet aannemelijk is te maken dat versnellen betekenis heeft gehad voor het op peil houden van de werkgelegenheid: Daarvoor was de omvang en de snelheid van uitgaven te beperkt en waren de economische ontwikkelingen te extreem. Op het micro-niveau van de projecten is wel tijdelijke werkgelegenheid gerealiseerd of behouden. Met de projecten in het uitgevoerde maatregelenpakket zijn ca. 450 manjaren gemoeid.

In de voortgangsrapportage werd tenslotte geconcludeerd dat versnelling van nog niet gerealiseerde uitgaven gezien de beoogde termijnen niet meer aan de orde is. De niet versnelde uitgaven zijn (weer) onderdeel van het reguliere beleid (Zonne-installaties en ontwikkeling Binnenstedelijk bouwen). Voor het UVA-2012 pakket is in dit rapport dan ook geen verdere realisatie van budgetinspanningen weergegeven. Wel is wat betreft UVA-2012 nog kort onderzocht of de bouwbedrijven die de provincie vanuit de impuls pakketten heeft gesubsidieerd de crisis hebben doorstaan. Dit blijkt het geval, de UVA-middelen zijn dus in ieder geval in economisch levensvatbare bedrijven gestoken.

Deze rapportage geeft de resultaten van het pakket Duurzame Economie 2013 en het Noord-Hollands Impulspakket Economie en Werkgelegenheid 2014 weer en vormt de slotrapportage voor beide pakketten.

1.3 Onderzoeksaanpak

Uitgangspunt van deze rapportage vormen de doelen en beoordelingscriteria voor de maatregelpakketten zoals die in de GS-toelichtingen zijn verwoord (zie kolom 3 in tabel 2). Het onderzoek is in lijn met de 1e effectrapportage over de impuls pakketten opgezet en uitgevoerd.

Het onderzoek is verder als volgt uitgevoerd:

- Het verzamelen en analyseren van data en projectinformatie is binnen de provincie uitgevoerd door de sector Onderzoek & Informatie.
- De project- en subsidieadministratie van de provincie is leidend geweest voor het vaststellen van de beschikte subsidiebedragen en gerealiseerde projectomvang.
- De onderzoeksperiode betreft 31 december 2014 tot oktober 2016.
- Met alle provinciale projectleiders van de betreffende maatregelen/projecten is gesproken over de stand van zaken en hun ervaringen met de economische (versnelling)acties.
- Voor een drietal maatregelen (200 banenplan, Breedband en Duurzame energie bestaande bouw) is met projectleiders buiten de provinciale organisatie gesproken over de uitwerking van die maatregelen in hun organisatie en op de resultaten in de eigen beleidscontext.
- Met de fondsbeheerders van het Participatiefonds Duurzame Economie is in algemene zin gesproken over inzichten en ontwikkeling van een duurzame economie.
- Voor de actualisatie van economische kerngegevens is gebruik gemaakt van CBS-data en de databank "Noord-Holland in cijfers".
- Werkgelegenheidsresultaten in manjaren, incidentele en zo mogelijk structurele werkgelegenheid, zijn bij voorkeur gebaseerd op de projectverantwoordingen zelf, maar vanwege de disproportionele administratieve lasten bij de projectdeelnemers vaak niet voorhanden. In dat geval is aansluiting gezocht bij beschikbare evaluatiestudies, projectregistraties via het Servicepunt Duurzame Energie of de eerder gehanteerde rekenregels.
- De eerdere WED-evaluatie 2014¹⁴ (middelen uit het UVA-2012 pakket) concludeert ook dat het inzichtelijk krijgen van de werkgelegenheidseffecten moeilijk is. Het onderzoeksbureau heeft op basis van algemene statistieken, een "eigen" model en onderzoeken van een 20-tal WED-cases, een inschatting van de tijdelijke en structurele werkgelegenheidseffecten gemaakt. De WED-evaluatie laat een lichte overschatting van de vooraf met de rekenregel

¹⁴ Decisio, november 2014, Evaluatie doeltreffendheid van de WED-subsidies in opdracht van Provincie Noord-Holland.

verwachte tijdelijke werkgelegenheidsresultaten zien. De voortgangsrapportage over de economische versnellingsacties van november 2014 (GS 496773/496778) meldt naar aanleiding van deze resultaten over de gehanteerde rekenregels het volgende: *“De gehanteerde rekenregels werkgelegenheid lijken vooralsnog reëel. Het uitgangspunt was dat 1 miljoen projectinvestering 6,7 tijdelijke banen oplevert. Een in de praktijk getoetste regeling Water als Economische Drager (WED) laat voor de UVA-2012 projecten een iets lager kengetal van bijna 6 zien. In de tijd lijkt sprake van stijging van arbeidsproductiviteit.”* In dit rapport is ervan uitgegaan dat 1 miljoen projectinvestering 6 tijdelijke arbeidsjaren levert.

- Op dit moment zijn veel projecten nog niet ver genoeg gevorderd om effecten op structurele werkgelegenheid te onderzoeken. In aanvulling op de voorgaande twee punten, waarin wel een poging hiertoe is gedaan, zijn deze dan ook verder niet uitgewerkt. De verwachting is dat ook in een later stadium de benodigde inzet voor een dergelijk analyse niet proportioneel zal zijn, zeker gezien tegen de achtergrond van de relatief geringe invloed van de genomen maatregelen op de totale werkgelegenheid in de provincie.

Naast de impuls pakketten heeft de provincie Noord-Holland substantiële investeringsprogramma's voor o.a. verkeer en vervoer, natuur en milieu. Ook het bijdragen aan investeringsprojecten van derden, zoals € 78 miljoen aan een nieuwe Zeesluistoegang tot het Noordzeekanaalgebied van € 890 miljoen, heeft doorwerking op de werkgelegenheid in Noord-Holland. In deze rapportage ligt de focus op de resultaten en effecten van de extra economische impuls pakketten. De betekenis van de overige provinciale investeringen voor economie en werkgelegenheid vallen buiten de scope van de rapportage.

1.4 Economische situatie 2014 – 2016

Aanleiding voor de eerste economische versnellingsactie was de crisis waar Nederland sinds 2008 in zat. Om de Noord-Hollandse economie te stimuleren is vanaf 2012 een aantal projecten naar voren gehaald. De provincie beseftte dat zij met dit pakket aan maatregelen niet in staat is om de crisis op te lossen, dat is niet het doel van de versnellingsactie. Ook de Randstedelijke Rekenkamer stelt in haar onderzoek naar provinciaal economische beleid: *“Economische effecten worden vaak beïnvloed door een groot aantal externe factoren, waarvan de conjunctuur wellicht de belangrijkste is. Het aantonen van de toegevoegde waarde van de rol van de overheid op economisch gebied is hierdoor zeer lastig.”*¹⁵ Hoewel het verband tussen de maatregelen op de ontwikkeling van Noord-Hollandse economie niet kan worden vastgesteld, wordt in deze paragraaf wel kort een beeld gegeven over de actuele stand van de Noord-Hollandse economie.

De hoofdlijnen in de ontwikkeling van de economie zijn:

- Noord-Holland als geheel ontwikkelt zich economisch sneller dan het landelijk gemiddelde, er is sprake van voorzichtige groei sinds het derde kwartaal 2013, deze groei heeft in 2014 en 2015 doorgezet.
- De werkloosheid daalt langzaam, maar gestaag.
- Faillissementen zijn in 2015 met gemiddeld 40% gedaald ten opzichte van 2013.
- De bouwsector trekt sinds 2015 weer aan, de omzet is gestegen en het aantal verleende bouwvergunningen is verdubbeld ten opzichte van 2014.

De verwachting voor 2016 en 2017 is een economische groei van respectievelijk 1,8% en 2,1%¹⁶. De groei is omgeven door veel onzekerheden, zoals de Brexit, de stagnerende Europese

¹⁵ Dit gezegd hebbende is de rekenkamer wel van mening dat verwacht mag worden dat provincies de inzet van de publieke middelen voor economisch beleid goed onderbouwen.

¹⁶ Juniraming 2016: economische vooruitzichten 2016 en 2017, CPB.

integratie (door o.a. de schuldenproblematiek en het vluchtelingenvraagstuk) en de aanhoudende problematiek in de financiële sector.

Bijlage 1 geeft een uitgebreider overzicht van de economische ontwikkeling in de periode 2014-2016.

1.5 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken worden de resultaten van het impulspakket Duurzame Economie en het impulspakket Noord-Hollandse Investeringsimpuls Economie en Werkgelegenheid afzonderlijk gepresenteerd. Ieder hoofdstuk start met een korte inleiding over de totstandkoming van het pakket, waarna een overzicht volgt van de belangrijkste resultaten en conclusies voor het betreffende pakket. Vervolgens worden per maatregel of project in het pakket relevante ontwikkelingen en de stand van zaken tot en met september 2016 geschetst. Bijlage 2 bevat een overzicht met factsheets dat per maatregel/project de belangrijkste feiten schetst, zoals de doelstelling en omvang.

De samenvatting en conclusies aan het begin van het rapport geven een overzicht van de belangrijkste resultaten van beide pakketten samen.

2. Impulspakket Duurzame Economie 2013

2.1 Tot standkoming en inhoud impulspakket Duurzame Economie 2013

Op 19 november 2012 nemen Provinciale Staten de motie Duurzame Economie aan (7-16). Daarin vragen zij een aantal maatregelen te verkennen op haalbaarheid rond vier thema's: afvalstromen, breedband, zonne-energie en jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt. Gedeputeerde Staten ontwikkelen binnen de gestelde kaders een voorstel van € 7,15 miljoen ter verwerking in de Kaderbrief 2014, zie tabel 4.

Tabel 4: Pakketsamenstelling Duurzame Economie (DE) 2013

Onderdeel	Budgetomvang (in euro)
1. Onderzoek afvalstoffenrotonde	€ 350.000
2. Onderzoek restafval voedselindustrie	€ 240.000
3. Breedband/glas in de grond	€ 2.000.000 ¹⁷
4. Zonneinstallatie op publieke gebouwen	€ 1.000.000
5. Duurzaamheidsmaatregelen HIRB	€ 2.000.000
6. CO2-transport onderzoek	€ 60.000
7. 200 banenplan	€ 2.000.000
Totaal	€ 7.650.000

Provinciale Staten stemmen hiermee in op 24 juni 2013. Doel van het pakket is een impuls te geven aan een duurzame economie voor Noord-Holland. Voorgesteld zijn 7 maatregelen, waaronder 3 onderzoeken (nr. 1, 2 en 6) en 3 uitvoeringsregelingen (nr. 3, 4 en 5). Gelijktijdig zien Gedeputeerde Staten zich gesteld voor het realiseren van houdbare uitgaven voor de provincie als geheel.

De principes voor het selecteren van de specifieke projecten voor de invulling van Duurzame Economie zijn geweest:

1. Projecten moeten positief scoren op criteria: (a) is het een provinciale taak?, (b) is het uitvoerbaar (realistisch en financieel realiseerbaar in 2013 en 2014)? (c) is het beleid aannemelijk (is het effectief beleid).
2. Volledige inhoudelijke invulling van de vier genoemde thema's in de motie, te weten innovatieve omgang recycling grond- en afvalstoffen, digitale infrastructuur, intensivering gebruik- en aanleg zonne-energie en duurzame inzetbaarheid jongeren met slechte aansluiting op de arbeidsmarkt. Alle vier thema's zijn ingevuld. Omdat elk van de vier thema's van de motie een invulling moet hebben is soms afgeweken van het 1^e principe (met name ten aanzien van de provinciale taakeis).
3. Beheerste inzet van middelen. De provincie staat voor een grote structurele en incidentele dekkingsopgave, die om beheersing vraagt t.a.v. het inzetten van het rekeningresultaat 2012.

¹⁷ Oorspronkelijk is besloten tot een investering van 1,5 miljoen Euro. Vanwege grote belangstelling voor de regeling is besloten het subsidieplafond met €500.000 te verhogen.

Gedeputeerde Staten merkten destijds ten behoeve van haar besluitvorming op, dat Duurzame Economie op voorhand geen vastomlijnd begrip is. Om die reden was er behoefte om dit begrip nader te omschrijven om zo een inhoudelijk kader te hebben waarbinnen projecten kunnen worden overwogen. Pragmatisch is gekozen voor een samenstel van 12 criteria, die in beleid van de provincie, van anderen, in studierapporten en vakliteratuur dominant aanwezig zijn in relatie tot duurzaamheid en economie. Deze criteria zijn weergegeven in tabel 5.

Tabel 5: Criteria duurzame economie

Leefbaarheid	Milieu	Economie
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Verhogen opleidingsniveau</i> • <i>Vergroten participatie in samenleving</i> • <i>Intensiveren van netwerken</i> • <i>Nieuwe verbindingen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Afname gebruik fossiele grondstoffen</i> • <i>Afname CO2-productie/ uitstoot</i> • <i>Hergebruik restmaterialen</i> • <i>Bijdragen aan sluitende kringloop</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nieuwe werkgelegenheid</i> • <i>Extra toegevoegde waarde</i> • <i>Verbeteren (IT) infrastructuur (sneller en schoner)</i> • <i>Verhogen kennisniveau (o.a. pilot-innovaties)</i>

De veronderstelling is dat projecten die in minimaal twee kolommen op twee of meer criteria scoren een bijdrage leveren aan een duurzame economie¹⁸.

Tussen het aannemen van de motie en de definitieve samenstelling van het pakket was effectief 6 weken tijd beschikbaar voor de uitwerking en contacten met de sectoren. Dit gebeurde door een volledig vrijgestelde projectgroep. Deze projectgroep heeft een verkenning uitgevoerd van de aannemelijkheid van beleid, waaronder de probleemanalyse, concretisering van de rolopvatting en de haalbaarheid van tijdige uitvoering. Dit heeft geleid tot een kleiner, maar realistisch uit te voeren pakket.

Bij de pakketsamenstelling DE-2013 bleek een aantal maatregelen weliswaar interessant, maar nog niet aannemelijk en haalbaar voor uitvoering. Voor een deel had dat ermee te maken dat de motie duurzame economie taakgebieden van de provincie raakt waarvoor de rolopvatting nog niet volledig was uitgekristalliseerd. Inmiddels hebben een aantal thema's, zoals biobased economy en circulaire economie, hun weg gevonden richting het coalitieakkoord 2015-2019 en de uitvoering van de Land- en Tuinbouwagenda, het nieuwe Provinciaal Milieuplan 2015-2018 en het Strategisch Beleidskader Economie 2016-2019.

¹⁸ Het gehanteerde kader is later ook mee gegeven aan het in april 2014 opgerichte Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland.

2.2 Resultaten en conclusies pakket Duurzame Economie

Resultaten

Tabel 6 laat de resultaten van de uitvoering van het pakket Duurzame Energie per maatregel zien tot en met september 2016.

Tabel 6: Impulspakket Duurzame Economie

Onderdeel	Besluit april 2013	Beschikt t/m september 2016	%	Totale project	Werkgelegenheid (in arbeidsjaren, incidenteel) ¹⁹
1. Platform grondstoffenrotonde	€ 350.000	€ 350.000	100%	€ 350.000	2,1
2. Onderzoek restafval voedselindustrie	€ 240.000	€ 240.000	100%	€ 240.000	1,4
3. Breedband/glas in de grond	€ 2.000.000	€ 2.000.000	100%	€ 4.341.616	26
4. Zonnepanelen op publieke gebouwen	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 5.930.069	35,6
5. Duurzaamheidsmaatregelen HIRB	€ 2.000.000	€ 1.950.000	98%	€ 9.026.855	33 ²⁰
6. CO2-transport onderzoek	€ 60.000	€ 60.000	100%	€ 120.000	0,7
7. 200 banenplan	€ 2.000.000	€ 2.000.000	100%	€ 2.000.000	8 ²¹
Totaal DE	€ 7.650.000	€ 7.600.000	99%	€ 22.008.540	106,9

Conclusies

In eerdere tussenrapportages over het pakket DE is al geconcludeerd dat vroegtijdig betrekken van derden in de planontwikkeling, zowel de doelgroep als de uitvoeringsorganisaties, heeft kunnen bijdragen aan snelle realisatie van DE-projecten.

Daar komen na bijna twee jaar doorwerking de volgende conclusies bij:

- Met €7,65 miljoen is met het pakket Duurzame Economie een projectentotaal van ruim € 22 miljoen gerealiseerd. Het impulspakket heeft een multiplier van 2: het projecttotaal is 2 maal hoger dan het beschikte budget. Het DE-pakket kent hiermee een lagere multiplier dan de eerdere Uitvoering Versnellingsacties (UVA-2012), die een multiplier 3 had. De oorzaak hiervan is dat 4 van de 7 DE-projecten onderzoek en/of volledige projectfinanciering betroffen.
- De beoogde cofinanciering van minimaal 50% is over het geheel gezien ruimschoots gehaald. Bij twee onderzoeksprojecten was sprake van 100% financiering.
- Per 1 oktober 2016 is 99% van de voorgenomen uitgaven aan DE-projecten beschikbaar.
- Het pakket draagt bij aan alle drie elementen van duurzame economie (leefbaarheid, economie en milieu).
- Het impulspakket Duurzame Economie heeft naar schatting 107 incidentele arbeidsjaren opgeleverd. Wat betreft de structurele arbeidsjaren kan alleen iets gezegd worden over het 200-banen plan. Daarmee zijn tot en met juni 2016 111 structurele arbeidsjaren gerealiseerd.²² Voor de overige projecten geldt dat op dit moment veel projecten nog niet ver

¹⁹ Bepaald met behulp van de eerder genoemde rekenregel: 1 miljoen projectomvang is ca. 6 fte aan arbeidsjaren (GS496773/496778, Voortgangsrapportage versnellingsacties november 2014).

²⁰ Op basis van projectopgave.

²¹ Op basis van projectopgave. Structurele werkgelegenheid: 111 arbeidsjaren (stand tot en met juni 2016).

²² Gedeeltelijk in de vorm van leerwerk-trajecten (in dienstverband).

genoeg gevorderd zijn om de causale effecten op structurele werkgelegenheid te onderzoeken. De verwachting is dat ook in een later stadium de benodigde inzet voor een dergelijk analyse niet proportioneel zal zijn, zeker gezien tegen de achtergrond van de relatief geringe invloed van de genomen maatregelen op de totale werkgelegenheid in de provincie.

- In het pakket Duurzame Economie zat relatief veel verkennend onderzoek: reststromen voedselindustrie, CO₂-transport en afvalstoffenrotonde. Deze onderzoeken hebben logischerwijs maar heel beperkt invloed op de werkgelegenheid.

Overall kan worden gesteld dat het pakket Duurzame Economie een goed realiseerbaar pakket is gebleken. De specifieke vraag naar verkenning voorafgaande aan de voorstellen door Provinciale Staten lijkt hieraan te hebben bijgedragen, evenals de uitgebreide toets op aannemelijkheid en uitvoerbaarheid van de beleidsmaatregelen.²³

Uit de afzonderlijke maatregelen komen nog de volgende bevindingen naar voren:

- Uit de doorwerking van de onderzoeken reststoffen voedselindustrie en de afvalstoffenrotonde blijkt dat het hebben van een voorziening nog geen garantie is tot gebruik. Het blijkt dat bij (kleine) MKB'ers Met name tijd, geld en organisatie ontbreken om iets met de doorwerking (o.a. volgen opleiding en website gebruik) te doen.
- De sector duurzame energie (projecten zonnepanelen op publieke gebouwen en duurzaamheidsmaatregelen HIRB) levert de meeste baanontwikkelingen op, ook wereldwijd, met name vanuit besparingsmaatregelen als isolatie en zonnecollectoren (zie ook paragraaf 1.4 van bijlage 1). Het aanbrengen van deze voorzieningen bij bestaande bebouwing levert extra benodigde arbeidsinspanningen op.
- Het 200-banenplan lijkt wat betreft het opleidingsdeel volledig te gaan lukken, onder meer door intensieve begeleiding van zowel jongeren, bedrijven als van gemeenten door de projectorganisatie. Het creëren van nieuwe banen in de techniek blijkt moeilijker.

2.3 Resultaten per maatregel

De factsheets in bijlage 2 geven de inhoud, omvang en feiten van alle maatregelen overzichtelijk weer. Hieronder worden waar mogelijk en nodig nadere achtergronden bij de bereikte resultaten geschetst.

Maatregel 1: Platform grondstoffenrotonde Noord-Holland

Het bereiken van een hoger percentage recycling van afval vraagt om een toename van recycling van afvalstromen uit het bedrijfsleven. Om dit te bewerkstelligen is bij bedrijven een bewustwording van de waarde van reststromen nodig en kennis over potentiële afnemers. Meer recycling leidt tot kostenbesparingen bij de bedrijven met de reststromen en de afnemers van de secundaire grondstoffen. Het Platform grondstoffenrotonde Noord-Holland (www.afvalkring.nl) bestaat uit een online-marktplaats voor de reststromen plastics, papier/karton, hout, metalen en textiel, een helpdesk en activiteiten gericht op community-building (bijeenkomsten en cursussen voor bedrijven). De projectkosten bedragen € 350.000,-, financiering vindt plaats via een subsidie aan het Kennisplatform Duurzaam Grondstoffenbeheer (TU Delft), dat het project heeft uitgevoerd in samenwerking met betrokken marktpartijen en brancheorganisaties.

²³ GS-185130-185135, bijlage Kaderbrief, projectformats duurzame economie, Provincie Noord-Holland, mei 2013.

Inmiddels is een tussenevaluatie uitgevoerd naar het project. Via de bijeenkomsten is maar een beperkt aantal bedrijven bereikt. Ook wordt het platform maar beperkt gebruikt. Uit de evaluatie blijkt dat een meer gedifferentieerde aanpak nodig is om bedrijven te helpen en ondersteunen in het scheiden van afval en het verwaarden van de reststromen. Het onderzoek loopt nog tot eind december 2016. De partijen en de inzichten vormen input voor een beleidskader Circulaire Economie, welke op dit moment wordt uitgewerkt en eind dit jaar in GS zal liggen. Het grondstoffenrotonde onderzoek zelf zal in het voorjaar van 2017 worden opgeleverd met een eindsymposium.

Maatregel 2: Onderzoek restafval voedselindustrie

De reststroom uit de voedselverwerkende industrie vormt 55% van het bedrijfsafval en wordt in het algemeen laagwaardig hergebruikt (vooral vergisting). Inzet ten behoeve van de toekomstige biobased chemie zou een hoogwaardiger hergebruik mogelijk maken, met meer economische waardecreatie. Het onderzoek betreft een toekomstverkenning van de mogelijkheden van de recycling van reststromen uit de voedselverwerkende industrie. Door middel van een scan van de belangrijkste reststromen, gerelateerd aan wetenschappelijk literatuuronderzoek naar de mogelijkheden voor hoogwaardiger inzet ten behoeve van de biobased chemie, is een overzicht gecreëerd van de belangrijkste reststromen en potentiële afzetmogelijkheden. Het bij elkaar brengen van aanbieders van reststromen en (potentiële) afnemers of technische mogelijkheden vormt ook onderdeel van het project. De projectkosten bedragen € 240.000,- en zijn gefinancierd via subsidie aan het Kennisplatform Duurzaam Grondstoffenbeheer, dat de uitvoering van het project heeft gecoördineerd.

In juni 2015 is er een tussenrapportage beschikbaar gesteld voor alle aan het onderzoek deelnemende bedrijven. Het rapport bevat een overzicht met de verschillende reststromen die in kaart gebracht zijn en daarbij ook de technieken om deze stromen te bewerken. In de tweede fase van het onderzoek heeft de TU-Delft bedrijven met reststromen en de techniekleveranciers met elkaar in contact gebracht. Ook is de koppeling gemaakt met de Amsterdam Economic Board op de challenge Circulaire Economy, met Jacqueline Cramer als boegbeeld voor de MRA. Het project is inmiddels afgerond. De resultaten worden ingebracht als kennisbron voor kansen in het nieuwe beleidskader Circulaire Economie.

Maatregel 3: Breedband/Glas in de grond

Op voorhand waren investeringen in Breedband-ontwikkeling enigszins onzeker wat betreft de realiseerbaarheid van de uitgaven. De belangstelling voor de uitvoeringsregeling “Glas in de grond” was echter groot. De beoogde vraagbundeling met de regeling heeft ook grotendeels plaatsgevonden. Op basis van de regeling zijn 14 breedbandprojecten en 17 Wifi-projecten gestart.

In 2013 was bij de start van de projecten als veronderstelling geformuleerd dat investeren in breedband een noodzakelijke voorwaarde is voor economische groei, al is het geen garantie. Niet-investeren in breedband zou leiden tot economische achterstand. Hoe meer mensen zouden kunnen worden aangesloten op “snel internet” hoe effectiever het netwerk zou zijn voor de ontwikkeling van de economie. De huidige inzichten onderschrijven nog altijd deze veronderstellingen.²⁴ Van start-ups en andere nieuwe bedrijvigheid in de MRA blijkt in 2015 bijna driekwart internet georiënteerd te zijn.²⁵ Een snel en vooral betrouwbaar netwerk helpt

²⁴ Zie: ‘De lokale socio-economische impact van fiber to the home’ (Universiteit Maastricht, 2010)

²⁵ “Meegewerkt!”, Evaluatie Economische Agenda 2012-2015, Provincie Noord-Holland, oktober 2015.

deze ondernemers in hun ontwikkeling. Investeren in versnellen en vergroten van het aanwezige Fiber to the home (breedband) netwerk wordt op dit moment door deskundigen gezien als “no regret investering” in een duurzame economie.²⁶

In 2015 heeft de provincie een kwartiermaker (Dialogic en Glasvezel Gemeente) aangesteld met als opdracht een advies te geven aan het college van Gedeputeerde Staten over het te voeren breedbandbeleid en bijbehorend instrumentarium. Eind 2015 heeft de kwartiermaker een advies opgeleverd. Eén van de conclusies van de kwartiermaker was: ‘In 2013 en 2014 heeft de provincie Noord-Holland in totaal 2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van aanleg van breedbandnetwerken en de aanschaf en installatie van WiFi-apparatuur ten behoeve van openbare WiFi-punten. Ondanks grote belangstelling heeft deze regeling nog niet geleid tot beschikbaarheid van hoogwaardige infrastructuur voor alle bewoners en zakelijke afnemers in Noord-Holland.’²⁷ De kwartiermaker heeft onder meer geïnventariseerd welke knelpunten breedbandinitiatieven ondervinden in de realisatie van de uitrol van snel internet in het lokale buitengebied. Dit zijn voornamelijk knelpunten die voortkomen uit de technische en financiële engineering: Het blijkt lastig voor initiatieven om een sluitende business case te bewerkstelligen. Ook het succesvol afronden van de vraagbundeling is problematisch.²⁸

In vervolg op dit onderzoek vindt een nadere verkenning plaats van de provinciale rol en mogelijke financiële bijdrage bij het stimuleren van een hoogwaardige digitale infrastructuur in gebieden waar dit nog niet beschikbaar is. In dit kader is een uitvraag gedaan onder de belangrijkste aanbieders voor voorstellen hoe zij de provinciale doelstellingen voor het gewenste niveau van digitale toegankelijkheid denken te kunnen realiseren en hoeveel budget daarvoor nodig is. Alle aangeschreven aanbieders hebben hierop gereageerd. Momenteel worden de voorstellen bekeken en mede gebruikt om besluitvorming over de provinciale rol voor te bereiden.

Maatregel 4: Zonne-installatie op publieke gebouwen

Vanaf 27 maart 2015 is het gelukt de uitvoeringsregeling Zonnestroom op maatschappelijk vastgoed Noord-Holland met enige vertraging open te stellen voor publieke initiatieven. GS heeft besloten de regeling door te laten lopen tot en met 1 november 2017. Inmiddels is de markt wel enigszins veranderd door de dalende prijzen voor fossiele brandstoffen. Deze regeling is een combinatie van de beschikbare DE-middelen en middelen die versneld zouden worden via de UVA-2012. Eerder was de zonnelening in het DE-pakket de enige maatregel die qua realisatie van de uitgaven onzeker was geworden, vanwege een heroverweging van de uitvoeringsmodaliteit. Uiteindelijk is vanuit doelmatigheid en beheersoptiek alsnog gekozen voor het inzetten van het subsidie-instrument.²⁹ Hierdoor moeten gebruikers wel op zoek naar overige financiering en verdwijnt de one-stop-shop-benadering van het leningsinstrument. Gezien de prijsdalingen past het subsidie-instrument inmiddels beter bij de marktontwikkelingen, omdat de terugverdientijd van de investering op die manier binnen aanvaardbare termijnen (minder dan 10 jaar) wordt gehouden. De vertraging in de totstandkoming van de maatregel heeft als positief bijeffect gehad, dat kon worden aangesloten op sectorale kwaliteitskeurmerken voor installateurs die in ontwikkeling waren.

²⁶ Interview Fondsbeheerders Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, december 2015.

²⁷ Breedband in de provincie Noord-Holland, Advies breedbandbeleid en instrumentarium, Dialogic en Glasvezel gemeenten, december 2015.

²⁸ Idem 21.

²⁹ Bijdrage naar vermogen, tussenrapportage UitvoeringversnellingsActies 2012 e.v. Provincie Noord-Holland, 2014.

De regeling kent inmiddels een realisatie van 100% van de uitgaven uit de DE-middelen, waarmee 92 projecten voor een totaal van € 6,76 miljoen worden gestimuleerd. Beoogde bijdrage aan het milieu is een energiebesparing van 31.350 KilowattPiek(KwP) en in termen van werkgelegenheid gaat het om 36 incidentele arbeidsjaren. Gegevens over doorwerking op werkgelegenheid in onderhoud van installaties in latere jaren zijn niet voor handen. Wel is in bijlage 1 in meer algemene zin de groei van de werkgelegenheid in de energiesector weergegeven op landelijk niveau.

Maatregel 5: Duurzaamheidsmaatregelen HIRB

De bestaande subsidieregeling HIRB (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) kon door positieve besluitvorming in de Kaderbrief worden uitgebreid met een onderdeel “Zonne-energie en duurzaamheidsmaatregelen op bedrijventerreinen”. Dit heeft plaatsgevonden in 2014 op het natuurlijke aanpassingsmoment van de HIRB. Vanuit dit onderdeel zijn 22 subsidies verstrekt aan gemeenten en samenwerkingsverbanden van bedrijven om initiatieven voor zonne-energie en duurzaamheidsmaatregelen op bedrijventerreinen tot uitvoering te brengen. Het energiegebruik dat vermeden wordt dankzij de maatregelen uit de HIRB-Duurzaamheid aanvragen komt overeen met de energievoorziening van 580 huishoudens per jaar. Doordat elk bedrijventerrein andere opgaven kent, is er bij gemeenten behoefte aan maatwerk. Door breed in te zetten op duurzaamheid volgens de Trias- Energeticagedachte, kunnen met de regeling die maatregelen worden getroffen die het meest kansrijk zijn voor het specifieke terrein. Het merendeel van de aanvragen richt zich, al dan niet in combinatie met zonnestroomproductie, op energiezuinige verlichting en op oplaadpalen voor elektrisch vervoer.

Maatregel 6: Onderzoek CO2-transport

Het uitgevoerde onderzoek naar de mogelijkheden van CO2-transport heeft bijgedragen aan de invulling van de *Green Deal CO2-voorziening glastuinbouw Noord-Holland*. Het doel van de Green Deal is het realiseren van een bron voor kwalitatief goede CO2 (uit industriële rookgassen) en een leidingnetwerk voor distributie van CO2 naar glastuinbouwbedrijven in Noord-Holland met economisch rendement voor de tuinbouwsector. Daartoe werken partijen samen waarbij zij zich richten op het vervullen van de voorwaarden en de te zetten stappen voor het uitwerken van het netwerk voor CO2-transport en het ontwikkelen van een manier om zuivere CO2 uit rookgassen te filteren.

Eind 2014 is het eindrapport van het onderzoek opgeleverd. Het onderzoek heeft niet geleid tot een bestaand traject dat bruikbaar ingezet kan worden voor het transport van CO2. De voornaamste reden hiervoor is dat Alliander zelf geen wezenleidingen heeft, terwijl wat er ligt niet geschikt is voor CO2-transport (dat vraagt een hogere druk dan de 8 Bar waarvoor de aanwezige leidingen geschikt zijn en een grotere diameter).

Het onderzoek van Alliander heeft ook gekeken naar interessante nieuwe verbindingen, bijvoorbeeld aansluitingen op de bestaande OCAP-leiding. Daaruit is het volgende gebleken:

- AEB - OCAP - Prima4a: in deze regio is een interessante businesscase mogelijk. OCAP BV doet voor de aftakking van de CO2-leiding een beroep op de FES-gelden voor subsidie. De Provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer trekken in dit proces samen op. Voor 1 december 2016 zal een subsidieverzoek worden ingediend.
- HVC - Glasdriehoek: het betreft kostentechnisch een te grote afstand om in één keer een nieuw netwerk aan te leggen; voor deze regio is er nog geen rendabele business case.

Een ander belangrijk initiatief dat loopt in het kader van de Green Deal is den Europese subsidieaanvraag voor een project op het gebied van het zuiveren van CO₂ uit industriële rookgassen, om deze reststroom te kunnen gebruiken in de glastuinbouw (Interregaanvraag Waste2Grow). Het penvoorderschap van deze aanvraag ligt bij de Amsterdam Economic Board. De provincie Noord-Holland, Afval Energie Bedrijf Amsterdam (AEB) en Greenport Aalsmeer dragen financieel bij aan de kosten van deze subsidieaanvraag. Het doel is een demonstratieopstelling bij het afvalenergiebedrijf in Amsterdam voor het afvangen van zuivere CO₂ t.b.v. van de glastuinbouw, waar twee typen systemen kunnen worden getest. In februari 2016 is bekend geworden dat de subsidieaanvraag de eerste beoordelingsronde door is gekomen. De tweede beoordelingsronde vindt plaats in december 2016. Echter tijdens het aanvraagproces is nieuwe onderzoeksinformatie uit Duitsland beschikbaar gekomen, naar aanleiding waarvan AEB de focus zal verleggen naar het direct realiseren van een zogenaamde 'full scale capturing installatie', in plaats van een demonstratiepilot. De mogelijkheden voor financiering hiervan worden onderzocht door AEB. Slechts een deel van de demonstratiepilot is nu nog interessant voor AEB. Daarom wordt nu een nieuwe leadpartner voor de interregaanvraag gezocht. De consequenties van deze ontwikkeling voor de Green Deal zijn positief, omdat wordt ingezet op het realiseren van de afvang van CO₂ bij AEB.

Maatregel 7: 200-banenplan

De stand van zaken van dit project tot en met juni 2016 is dat in totaal 289 begeleidings-trajecten voor jongeren zijn gestart, waarvan er al 133 zijn afgerond en 59 zijn afgebroken, zodat nog 97 trajecten lopen. Van de 133 afgeronde trajecten hebben 111 trajecten in werk en/of in een vorm van leer-werk op minimaal MBO-2-niveau geresulteerd.³⁰ Vanaf dat opleidingsniveau is er sprake van een zogenaamde startkwalificatie. Aanname bij de uitwerking van het 200-banenplan is geweest dat het verschil in MBO-1 en MBO-2 van een opleiding en baan de grootste impact heeft op persoonlijke ontwikkelingsmogelijkheden en langdurige deelname aan de economie.³¹ De deelnemers zijn allen zonder startkwalificatie aan hun trajecten begonnen.

Het realiseren van 50 banen in de techniek voor deze groep op de arbeidsmarkt blijft met de huidige 17 vooralsnog achter bij het gestelde doel. Daarbij speelt niet alleen de keuze van de jongeren voor een trajectrichting een rol, maar ook de beschikbaarheid van leerwerkplekken bij bedrijven. De huidige deelnemers vinden vooral een baan in de horeca, detailhandel en de bouw. De verwachting is dat door de aantrekkende economie voor sectoren als bouw en installatie ook het aantal leerwerkplekken in de laatste fase van het 200-banenplan zal aantrekken. Wat betreft financiën treedt er bij de zorginstellingen en betrokken bedrijven een leereffect op en kunnen de trajecten steeds efficiënter worden uitgevoerd. Hierdoor is ruimte ontstaan om de instroom van nieuwe trajecten door te laten lopen tot en met oktober 2016. Deze trajecten zelf lopen dan door in 2017 en verder. Het is aannemelijk dat uiteindelijk meer dan 200 trajecten worden afgerond.

Uitdagingen die voor de betrokken partijen nog reteren zijn:

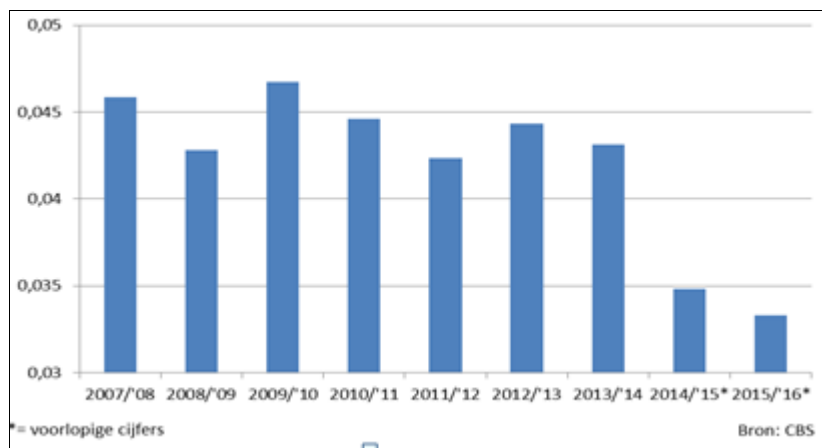
1. het doortrekken van financierings- en samenwerkingsafspraken in de regio tussen gemeenten en zorgaanbieders, niet alleen voor jongeren tot 18 jaar, die onder de jeugdhulp vallen, maar juist ook de 18-plussers waarvoor gemeenten aan zet zijn om hun werkloosheid te bestrijden of te voorkomen;

³⁰ Voortgangsrapportage 200-banenplan, Parlan e.a. juli 2016

³¹ Financiële opbrengsten onderwijs verder ophoog, in ESB, januari 2013; Dinand Webbink, Erasmus Universiteit.

2. het in de lucht houden van de goede relaties met de huidige (opleidings-)bedrijven voor toekomstige trajecten en
3. het aanboren van nieuwe (netwerken van) bedrijven die willen investeren in (leer) werkplekken en coaching voor deze jongeren. De laatste categorie blijkt niet ruim voor handen en met name kleinere bedrijven hebben wel de intrinsieke motivatie om deze toekomstige werknemers bij te staan, maar in een aantal gevallen niet de tijd of de middelen dit ook waar te kunnen maken.

De inzet van het project is een stijging van het opleidingsniveau voor mensen met niveau MBO-1, en liefst nog voor mensen die zich op een niveau daaronder bevinden. Een afname van het percentage Noord-Hollanders met een opleiding op MBO-1 niveau ten bate van hogere MBO-niveau's betekent een verduurzaming van de Noord-Hollandse Economie, omdat deze mensen beter inzetbaar zijn. Figuur 2 laat zien dat er ook los van het uitgevoerde project al sprake is van een versterkte daling van niveau MBO-1 binnen de MBO-opleidingen sinds schooljaar 2014/15 als specifiek wordt gekeken naar assistentopleidingen (dit is de belangrijkste van de MBO1-opleidingen om naar te kijken in dit verband).

Figuur 2: Assistentopleiding (niveau 1) t.o.v. totaal MBO-deelnemers in Noord-Holland

3. Noord-Hollands Impulspakket Economie en Werkgelegenheid (NHIEW)

3.1 Tot standkoming en inhoud NHIEW 2014

Begin 2014 geven Gedeputeerde Staten uitwerking aan het amendement Stads- en Dorpsontwikkeling om vanuit verschillende portefeuilles te zoeken naar positieve impulsen betreffende economische activiteiten en werkgelegenheid binnen de jaren 2014 en 2015 (amendement 2-2/ 11-11-2013). Resultaat is het 'Noord-Hollands Impulspakket Economie en Werkgelegenheid' groot € 10,42 miljoen. Hiervan kan voor 1,89 miljoen aan projecten ten laste worden gebracht van 2014 en maken de overige middelen deel uit van de begroting 2015. Provinciale Staten stelden op 2 juni 2014 dit pakket vast met als doel het bevorderen van werkgelegenheid door een snelle uitvoering van projecten mogelijk te maken. Tabel 7 geeft de samenstelling van het pakket weer.

Tabel 7: Pakketsamenstelling Noord-Hollands Impulspakket economie en werkgelegenheid (NHIEW) 2014

Nr.	Maatregel	Budgetomvang
1.	UVR stimulering Stads- en Dorpsontwikkeling	€ 5.209.000
2.	UVR WED waterrecreatie en toerisme doorstarten	€ 1.000.000
3.	Nieuwe UVR Energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen	€ 1.000.000
4.	UVR Monumenten aanpassen en ophogen en 2 restauratieprojecten als subsidie buiten UVR	€ 1.000.000
5.	Ecoducten project NP Zuid-Kennemerland	€ 1.000.000
6.	Realisatie recreatieknooppunt 'Poort van Waterland'	€ 175.000
7.	Uitvoeringsprogramma (fysieke deel, 2 projecten) 'Kop op de Kaart'	€ 287.362
8.	MRA(E) - Elektrische laadpalen in de MRA	€ 300.000
9.	OV-knooppunten	€ 447.638
	Totaal	€ 10.419.000

3.2 Resultaten en conclusies impulspakket NHIEW 2014

Resultaten

Tabel 8 laat de resultaten van de uitvoering van het pakket NHIEW-2014 per maatregel zien tot en met september 2016.

Tabel 8: Resultaten pakket Noord-Hollands Impulspakket economie en werkgelegenheid

Onderdeel	GS-besluit	Beschikt t/m september 2016	%	Projecttotaal	Werkgelegenheid (in arbeidsjaren, incidenteel) ³²
1. UVR Stads- en Dorpsontwikkeling	€ 5.209.000	€ 3.132.762	60%	€ 31.573.907	325 ³³
2. UVR Water als economische drager	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 2.443.293	14,7
3. UVR Energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen	€ 1.000.000	€ 895.975	90%	€ 4.500.000	27
4. UVR Monumenten aanpassen en ophogen en 2 restauratieprojecten als subsidie buiten UVR	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 2.772.482	16,6
5. Ecoducten project NP Zuid-Kennemerland	€ 1.000.000	€ 1.000.000	100%	€ 18.300.000	109,8 ³⁴
6. Realisatie recreatieknooppunt 'Poort van Waterland'	€ 175.000	€ 0	0%	€ 0	0
7. Uitvoeringsprogramma 'Kop op de Kaart'	€ 287.362	€ 130.000	45%	€ 458.000	2,7
8. MRA(e)	€ 300.000	€ 300.000	100%	€ 1.972.471	0,1 ³⁵
9. OV-knooppunten	€ 447.638	€ 447.638	100%	€ 1.246.000	7,5
Totaal NHIEW	€ 10.419.000	€ 7.906.375	76%	€ 63.266.152	503,4

De hoofdlijnen uit de resultaten van dit pakket zijn:

- Met beschikken van 76 % van de beoogde NHIEW uitgaven voor 2016, is een projecten totaal van € 63,3 miljoen losgekomen. Het impulspakket NHIEW heeft hiermee een hoge multiplier: het projecttotaal is 7 maal hoger dan het beschikte budget.
- De beoogde cofinanciering van 50% is ruimschoots gerealiseerd.
- In totaal zijn ca. 503 incidentele arbeidsjaren tot stand gekomen. Wel is in de praktijk de totstandkoming van een deel hiervan vertraagd (de projecten van de UVR stads- en dorpsontwikkeling).

³² Op basis van eerdere rekenregel tenzij anders is aangegeven: € 1.000.000 projectomvang = 6 arbeidsjaren (GS 496773/496778)). Op basis van beschikte projecten.

³³ Op basis van uitvraag bij projectaanvragers. Structurele werkgelegenheid volgens deze opgave: 1622 arbeidsjaren.

³⁴ Het gaat hier om de werkgelegenheid van de drie (aan te leggen) ecoducten

³⁵ De werkgelegenheidseffecten zijn gering omdat het in hoofdzaak kapitaalsinvesteringen betreft.

- Voor de projecten van de UVR Stads- en dorpsontwikkeling is door de projectindieners een inschatting gemaakt van de bijdrage aan de structurele werkgelegenheid. Voor de overige projecten waarvoor het aspect structurele werkgelegenheid relevant kan zijn, geldt dat op dit moment veel projecten nog niet ver genoeg gevorderd zijn om effecten op structurele werkgelegenheid te onderzoeken. De verwachting is dat ook in een later stadium de benodigde inzet voor een dergelijke analyse niet proportioneel zal zijn, zeker gezien tegen de achtergrond van de relatief geringe invloed van de genomen maatregelen op de totale werkgelegenheid in de provincie.
- Op dit moment is voor € 2,41 miljoen geen operationeel beleidsinstrument en/of-project beschikbaar en ligt de vraag voor van alternatieve aanwending binnen de kaders van de eerdere pakketten, dan wel het reguliere beleid.
- Bij het inzetten van NHIEW is, conform de letterlijke tekst van de motie, de nadruk op werkgelegenheid de boventoon gaan voeren. De intrinsieke meerwaarde voor het beleid waarbinnen de maatregel valt, is voor een deel van de projecten (bewust) losgelaten. Met name de doorwerking op werkgelegenheid als uitgangspunt genomen voor de te verstrekken middelen.

Overall kan worden gesteld dat het pakket NHIEW een redelijk realiseerbaar pakket is gebleken: vier van de negen maatregelen zijn voor 100% gerealiseerd, één maatregel voor 90%. De belangrijkste oorzaak voor het realisatiepercentage van 76% is de realisatiegraad van de UVR Stads- en dorpsontwikkeling van 60%.

Uit de afzonderlijke maatregelen komen nog de volgende bevindingen naar voren:

- De Uitvoeringsregeling Stads- en Dorpsontwikkeling kent een onderuitputting van €2,08 miljoen door tekortschietende kwaliteit van ingediende projecten en de beperkte mate van investeringsgereedheid van de aanvragen. Versnelling van dergelijke complexe projecten blijkt moeilijk mede door de gestelde einddatum van 31 december 2016.
- De maatregelen rond restauratie van monumenten bewijzen zich opnieuw als betrouwbare aanpak voor zowel behoud van werkgelegenheid, als voor behoud en herbebruik van erfgoed.
- Na een langzame start loopt de regeling energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen nu volgens verwachting en is inhoudelijk samenloop met enkele projecten van Stads- en dorpsontwikkeling aangebracht.
- Sommige fysieke projecten blijken uiteindelijk vanwege inhoudelijke redenen of vanwege het ontbreken van lokaal draagvlak toch niet te realiseren. Dit geldt voor de Poort van Waterland en een van de twee projecten Kop op de kaart (Lage Oude Veer).

3.3 Resultaten per maatregel

De factsheets in bijlage 2 geven de inhoud, omvang en feiten van alle maatregelen overzichtelijk weer. Hieronder worden waar mogelijk en nodig nadere achtergronden bij de bereikte resultaten geschetst.

Maatregel 1: Stimulering Stads- en Dorpsontwikkeling

Begin 2015 is een Uitvoeringsregeling Stads- en Dorpsontwikkeling opengesteld. Hierop zijn 11 aanvragen binnengekomen, waarvan er 5 aanvragen hebben geleid tot een subsidiebeschikking. Twee aanvragen waren onvolledig, voor de overige vier was de kwaliteit van de projecten en de geringe investeringsgereedheid de voornaamste afwijzingsgrond. In totaal is € 3.132.762,- beschikbaar, waarmee via een hoge gevraagde bijdrage van derden een projectentotaal van ruim

€31 miljoen los is gekomen. Op basis van de gegevens verstrekt door de subsidieaanvragers leveren deze projecten incidenteel 325 arbeidsjaren werk op en structureel 1622 arbeidsjaren werkgelegenheid.

Aan de regeling ging eind 2013 een brede inventarisatie vooraf onder gemeenten, woningcorporaties en (project)ontwikkelaars naar aantal en redenen van stagnerende projecten. Hieruit bleek dat het rond krijgen van de financiering één van de belemmerende factoren was. In de doeltreffendheidstoelichting van de uitvoeringsregeling is duidelijk aangegeven dat de nadruk bij deze regeling heeft gelegen op het realiseren van werkgelegenheid door middel van het los krijgen van stagnerende bouwprojecten rond stads- en dorpsontwikkeling, de bijdrage aan het woonbeleid zelf is daarmee van ondergeschikt belang.³⁶ Uiteindelijk zou het selectie criterium 'werkgelegenheid' ingezet worden bij overvraging van projecten. Bepalen bij de beoordeling is geweest dat projecten moesten vallen onder de definitie van 'stokkend' en 'stads- en dorpsontwikkeling'. In combinatie met de gestelde einddatum leverde dit 'maar' vijf projecten op. De geselecteerde projecten zorgen echter ieder voor zich voor versterking van de ruimtelijke kwaliteit en hebben daarmee een positieve uitwerking op de woon- en leefomgeving. De woningbouw vormt daarbij een belangrijk onderdeel om de desbetreffende wijken en buurten leefbaar te maken en te houden.

Vanwege de centrale gedachte van PS achter het impuls pakket om op korte termijn de economie te stimuleren, is destijds besloten om in de uitvoeringsregeling de verplichting op te nemen om de activiteit voor 31 december 2016 te realiseren. Geen van de beschikte projecten is al volledig gerealiseerd. Vier van de vijf projecten zijn dusdanig vertraagd dat zij uitstel van oplevering hebben aangevraagd. Voor het vijfde project geldt dat de planning zo krap is dat daarbij een grote kans bestaat op overschrijding van de termijn. De oorzaken van de vertragingen blijken na nader onderzoek niet aan de aanvrager te wijten te zijn (overmacht, onvoorziene omstandigheden, zie verder factsheet in bijlage 2).

Maatregel 2: Water als Economische Drager

De uitvoeringsregeling WED Watertoerisme en Waterrecreatie 2013 is in verband met de eerdere versnellingsactie UVA in één supertender van € 3,5 miljoen in 2015 opengesteld. De vraag overtrof het subsidieplafond; een aantal projecten kwam onder de zaaglijn van het subsidieplafond terecht. Ook werd een aantal projecten geweigerd omdat deze op formele gronden niet binnen de UVR pasten (bv. omdat de startdatum van het project te laat was), alhoewel het op inhoudelijke gronden wel goede projecten waren, passend in de beleidsdoelen van de provincie. Daarom is in het impuls pakket NHIEW € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor WED. Daarvan is € 100.000 bestemd voor het onderdeel sloepennetwerk, € 500.000 voor het onderdeel riviercruisevaart en € 400.000 voor een riviercruisevaart project dat buiten deze uitvoeringsregeling valt. De twee onderdelen van de uitvoeringsregeling zijn inmiddels uitgeput. Hiermee zijn zes projecten gefinancierd. De subsidie voor het project dat buiten uitvoeringsregeling gefinancierd wordt, is in april 2016 verleend. De totale projectwaarde is € 2.443.293. De incidentele werkgelegenheid die dat met zich mee brengt is ingeschat op 14,7 arbeidsjaren.

Maatregel 3: Nieuwe UVR Energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen

Voor het thema energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen is tussen 1 januari 2015 en 1 juli 2016 de Uitvoeringsregeling Duurzaam Renoveren Noord-Holland opengesteld. Er

³⁶ GS-nota 249262-499496, november 2014.

zijn 95 beschikkingen afgegeven en ruim 100 woningen verduurzaamd binnen de looptijd van deze regeling. De projectwaarde bedraagt meer dan € 4.500.000,-. Met deze projecten wordt per jaar 1.513.084 Kilowattuur (KwH) duurzame energie en warmte opgewekt. De incidentele werkgelegenheid op basis van de gehanteerde rekenregel is 27 arbeidsjaren. Cijfers over de uitwerking op de structurele werkgelegenheid door onderhoudswerkzaamheden zijn niet voorhanden. Wel is in bijlage 1 in meer algemene zin de groei van de werkgelegenheid in de energiesector weergegeven op landelijk niveau.

Uit eerder onderzoek³⁷ blijkt dat de belangrijkste motivator om te investeren in duurzaamheid, de mate is waarin men maatregelen terugverdient. Wordt de terugverdientijd korter, dan neemt de bereidheid toe om te investeren. Om de markt voor duurzame woningrenovaties te stimuleren, lijkt daarmee een subsidieregeling voor woningeigenaren, waardoor zij hun duurzame investeringen eerder terugverdienen, een effectief instrument. Daarbij blijft de vraag spelen of ze ook zouden investeren als zij de investering alleen voorgefinancierd zouden krijgen in de vorm van een lening. Omdat deze markt nog in de kinderschoenen staat, zijn naast de regeling aanvullende activiteiten nodig. Hierbij kan worden gedacht aan voorlichtingsbijeenkomsten voor geïnteresseerde woningeigenaren en aanbieders, excursies naar voorbeeldwoningen, aandacht in de media over dit onderwerp, etc. Deze flankerende activiteiten worden in afstemming en door gemeenten, het Servicepunt Duurzame Energie, de Kamer van Koophandel, de aanbieders van renovatieconcepten en Platform 31 (de landelijke coördinator van 2 relevante greendeals) uitgevoerd.

Maatregel 4: UVR Monumenten

Jaarlijks worden vanuit de bestaande uitvoeringsregeling voor Monumentenrestauratie diverse restauratieprojecten ondersteund. Deels is dit geld dat is gedecentraliseerd vanuit het Rijk. Vanuit het impulspakket NHIEW is € 400.000 beschikbaar gesteld voor een ophoging van de uitvoeringsregeling zodat een aantal projecten die buiten de boot zijn gevallen alsnog mee kunnen dingen voor een subsidie. Inmiddels is dit plafond bereikt. Daarnaast is € 600.000 beschikbaar gesteld voor twee projecten die niet mee konden dingen naar de eerdergenoemde subsidie, omdat deze twee objecten formeel (nog) geen monument zijn. Het gaat om een voormalig kerkgebouw in Landsmeer en een voormalig laboratoriumgebouw op het Hembrugterrein. Deze twee projecten hebben inmiddels een subsidie buiten uitvoeringsregeling ontvangen en hebben een gezamenlijke projectwaarde van € 2.772.482. Aangenomen is dat hier 16,6 arbeidsjaren mee gemoeid zijn.

Maatregel 5: Ecoducten projecten Nationaal Park Zuid-Kennemerland, project Zeeweg.

Het ecoduct "Zeeweg" is onderdeel van een project van drie ecoducten, die de Waterleidingduinen moeten gaan verbinden met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Totale projectkosten €18,3 miljoen. In november 2015 is de aanbesteding van het ecoduct Zeeweg definitief geworden en heeft aannemer Ballast Nedam de uitvoering ter hand kunnen nemen. De directe (incidentele) werkgelegenheid van het totaalproject is geschat op 110 arbeidsjaren. De structurele werkgelegenheidseffecten van dit project zijn nihil tot 0,5 arbeidsjaren, omdat de beheersactiviteiten kunnen meelopen in de reguliere beheerplannen van de nationale parken.

Maatregel 6: Poort van Waterland

Voor de realisatie van een recreatieknoppunt bij Amsterdam-Noord, Poort van Waterland, is € 175.000 beschikbaar gesteld. Eerder is WED-subsidie (€ 400.000) aangevraagd, maar deze is

³⁷ Energiebesparing: de relatie tussen verbruiksgedrag en investeren (Ecofys, WUR februari 2014)

geweigerd omdat het knooppunt niet op de officiële BRTN-route ligt. Uiteindelijk is met de NHIEW een bedrag beschikbaar gesteld. De subsidieaanvraag die hierop is ingediend is geweigerd omdat de scope van het project drastisch was ingeperkt.

Maatregel 7: Uitvoeringsprogramma Kop op de Kaart (fysieke deel, 2 projecten)

Het programma Kop op de Kaart richt zich op het versterken van de ruimtelijke economie van de Kop van Noord-Holland. Het is in essentie een samenwerkingsproject tussen de regio en de provincie. Het is onder meer ontstaan vanuit de wens van het college (collegeprogramma) om ruimtelijk economische alternatieven te bieden voor de Kop na het wegvallen van het project Wieringerrandmeer. Het programma bestaat uit een dertiental deelprojecten, waarvan de meeste procesmatig van karakter zijn, zoals visievorming, opstellen ruimtelijke kader, structuurvisie, etc. Een tweetal projecten zijn wel fysiek van aard en deze projecten zijn ingebracht in het impulspakket. Het gaat om:

- het pilotproject 'Achteroever Wieringermeer' voor innovaties voor zoetwatertoepassingen, innovatief peilbeheer en teelt van zilte gewassen en vis.
- het project 'Lage Oude Veer', 11 ha natuurontwikkeling met een EHS zone en recreatieve voorzieningen.

Oplevering van de fysieke projecten voor eind 2015 was waarschijnlijk, maar niet zeker. Voor beide projecten was er cofinanciering door verschillende partijen. Uiteindelijk is alleen het pilotproject Achteroever Wieringermeer gerealiseerd. Voor realisatie van het project Lage Oude Veer bleek onvoldoende lokaal draagvlak te bestaan.

Het uitvoeringsprogramma Kop op de Kaart loopt tot en met 2016. De activiteiten hieruit zijn goeddeels uitgevoerd. Voor de komende uitvoeringsperiode ligt het initiatief voor het opstellen van een nieuw ambitiedocument (uitvoeringsprogramma en begroting) bij de regio. Inmiddels is dit ambitiedocument door de regio vastgesteld en wordt deze verder uitgewerkt.

Maatregel 8: MRA(e) – Elektrische laadpalen in de MRA

Het Bestuurlijk Overleg Platform Bereikbaarheid heeft een ambitie voor het neerzetten van elektrische laadpalen voor auto's geformuleerd die uitgaat van de realisatie van 500 laadpalen in de MRA. Om deze ambitie te halen, was extra budget nodig. De provincie legde vanuit het Impulspakket € 300.000 aan extra middelen in bij de inleg van de overige partijen. De werkgelegenheidseffecten van dit project zijn relatief gering omdat het in hoofdzaak kapitaalsinvesteringen betreft. De 500 laadpalen zijn voor 2016 geplaatst. Dat deze doelstelling gehaald zou worden was ook de verwachting, gelet op de grote toename van de vraag naar laadpalen door het aflopen van fiscale voordelen voor de aanschaf van elektrische auto's eind 2013. De provincie heeft ook na dit project verder geïnvesteerd in het plaatsen van laadpalen. Inmiddels zijn nog 1200 laadpalen geplaatst.

Maatregel 9: OV-Knooppunten

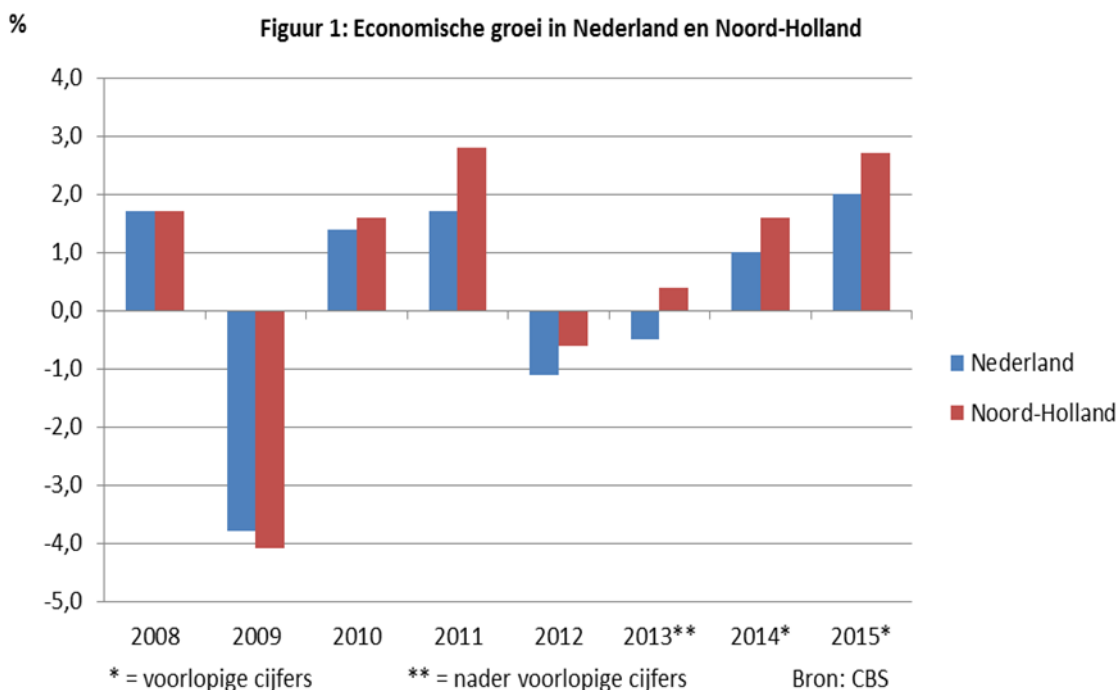
Binnen het NHIEW-pakket is gekozen voor een subsidie buiten UVR voor twee pilotprojecten OV-Knooppunten: het verbeteren van het functioneren van station Koog-Zaandijk (Zaanstad) en het herinrichten van stationsplein te Castricum. Beide projecten zijn inmiddels gerealiseerd. De pilotprojecten leveren ervaringen op die input vormen voor het uitwerken van de financieringswijze van projecten op andere OV-knooppunten. Hiervoor is budget aanwezig via de bestemmingsreserve OV-Knooppunten (TWINH) van € 5 miljoen. Op dit moment wordt gewerkt aan het vaststellen van de prioritaire projecten op het niveau van OV-knooppunten en

OV-corridors. Ook de afweging aan welk soort activiteiten de provincie wel of niet zou moeten meebetalen wordt nog nader uitgewerkt.

Bijlage 1 Economische situatie 2014-2016

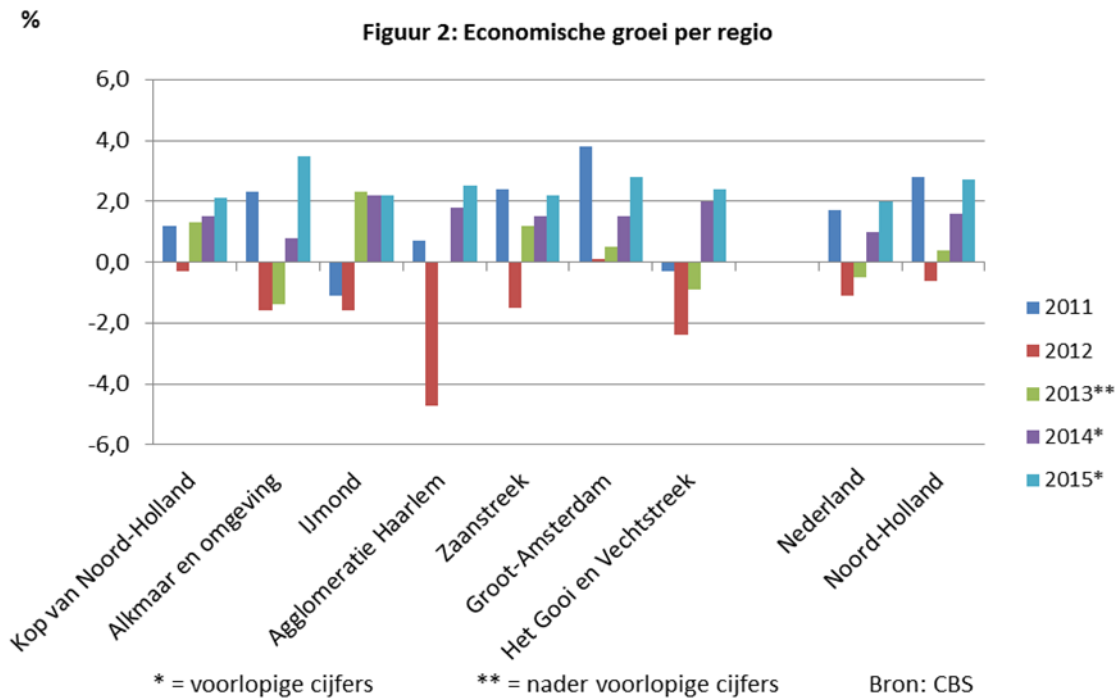
Over de huidige economische situatie kan kort het volgende gezegd worden. De Nederlandse economie is in 2014 voor het eerst sinds 2008 weer gegroeid. Ook in 2015 heeft de economische groei doorgezet. De binnenlandse bestedingen leverden een belangrijke bijdrage aan deze groei. De werkloosheid daalde, de consumptie groeide en de investeringen trokken aan.

Onderstaande figuur 1 geeft de volumemutaties (economische groei) weer van Nederland en Noord-Holland. In het algemeen doet Noord-Holland het wat beter dan het Nederlands gemiddelde, door de samenstelling van onze bedrijfssectoren en de aantrekkingskracht van de Amsterdamse regio op bedrijven en arbeidsmigranten.

1.1 Regio's Noord-Holland

De toename van het Bruto Regionaal Product (BRP) was in 2014 evenrediger verdeeld over de regio's (zie figuur 2). De industriële IJmond kende de gunstigste economische ontwikkeling: de regionale economische groei betrof 2,2%.

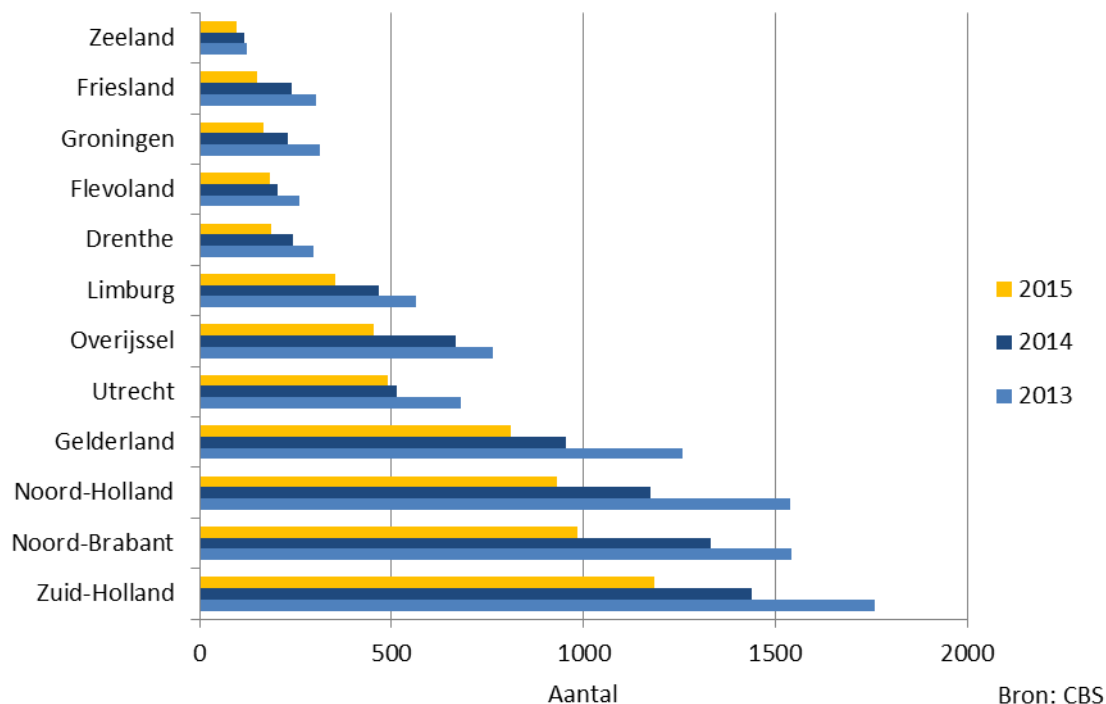

1.2 Faillissementen en werkloosheid

Ten opzichte van 2013 is in 2015 het totaal aantal uitgesproken faillissementen in Nederland flink gedaald. In augustus 2015 bereikte het aantal uitgesproken faillissementen het laagste niveau sinds 2008. Figuur 3 bevat een overzicht van de faillissementen per provincie voor 2013 - 2015. Het gaat om de absolute cijfers. Noord-Holland kende in 2013 na Zuid-Holland en Noord-Brabant de meeste faillissementen (deze provincies hebben ook de meeste bedrijven). In 2015 daalde het aantal faillissementen in Noord-Holland met bijna 40%.

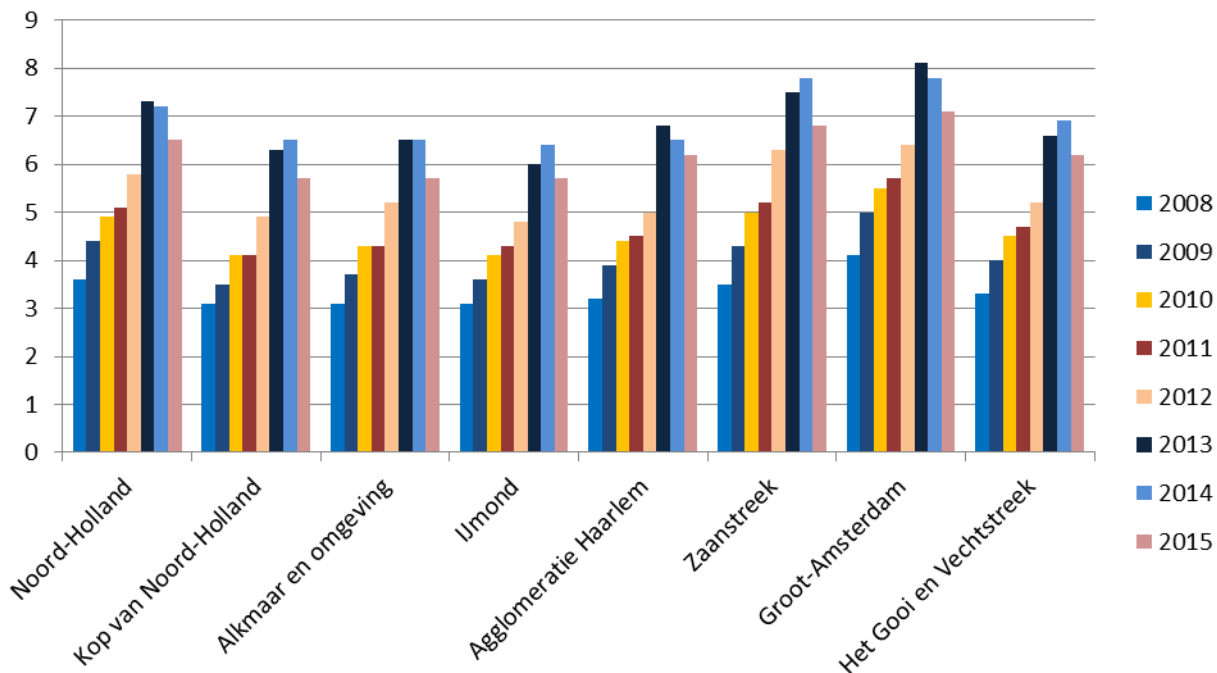
De werkloosheid in Nederland is in 2015 gedaald ten opzichte van het jaar ervoor (zie figuur 4). Dat geldt ook voor Noord-Holland. Op regionaal niveau is de werkloosheid het sterkste gedaald in Groot-Amsterdam. Inmiddels ligt de werkloosheid in alle regio's weer onder het niveau van 2013, dat voor Noord-Holland als geheel het jaar was met het hoogste werkloosheidspercentage tijdens de recessie.

Figuur 3: Faillissementen per regio

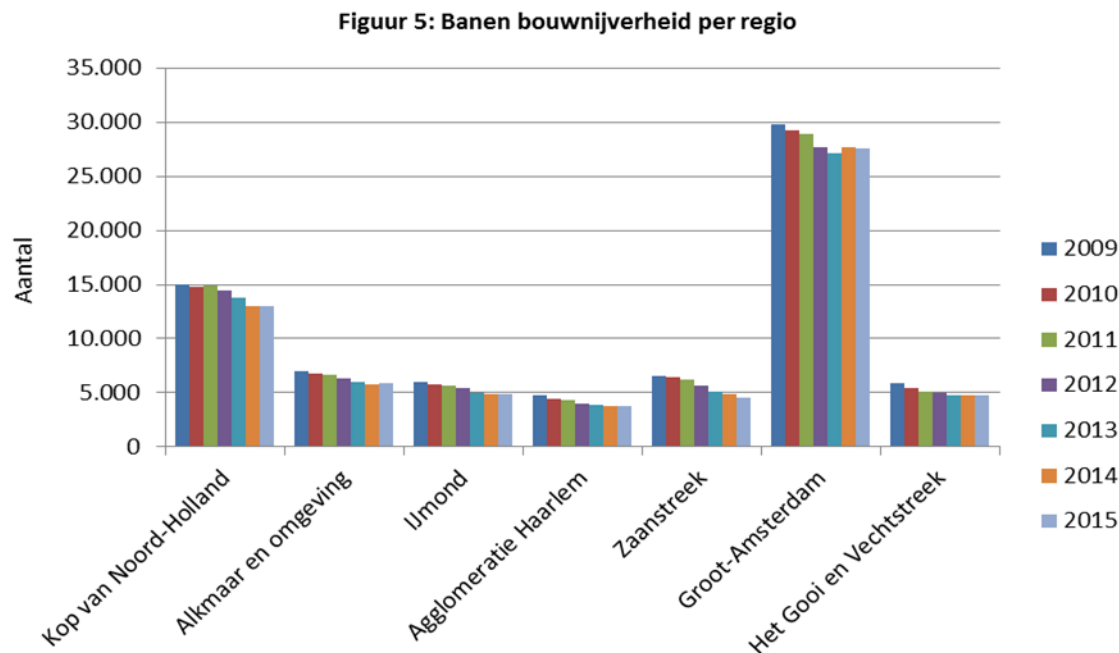
%

Figuur 4: Werkloosheidspercentage per regio

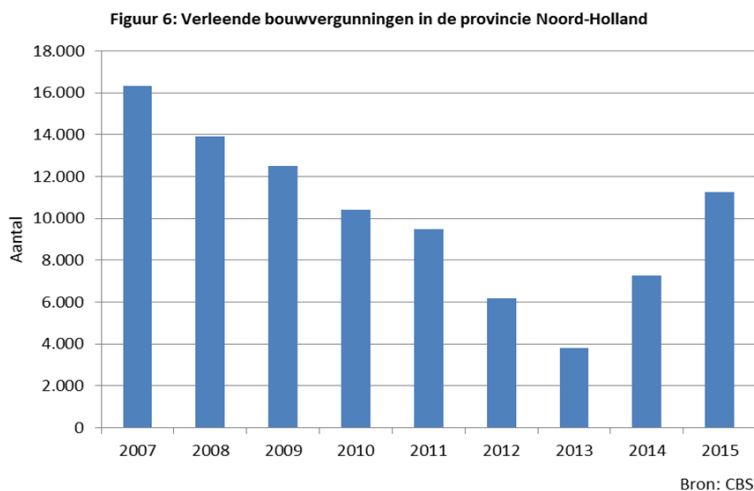
1.3 Bouwsector uitgelicht

De bouwsector was in 2013 de sector met de grootste krimp (-5%). In Noord-Holland is het aantal banen in de bouwnijverheid tussen 2009 en 2014 met 14% gedaald. Dit was een kleinere daling dan het landelijk gemiddelde (-18%). In figuur 5 is de ontwikkeling van het aantal banen in de bouw per regio weergegeven. In elke regio is een daling zichtbaar.

Bron: LISA

Vanaf 2015 trekt de bouw weer aan. In dat jaar is de omzet in de bouw met ruim 5% gegroeid, dat is het hoogste groeicijfer sinds 2008. Uitschieters waren daarin de burgerlijke en utiliteitsbouw. Daar werd een omzetgroei van bijna 10% behaald.³⁸ Dat het iets beter gaat met de bouwsector is ook te zien aan het aantal verleende bouwvergunningen. Voor het eerst in zeven jaar is het aantal bouwvergunningen dat is verleend in 2014 en 2015 weer gegroeid, zoals in figuur 6 is te zien.

Bron: CBS

³⁸ CBS, Bouw beleeft hoogste omzetgroei sinds crisis, 16 februari 2016.

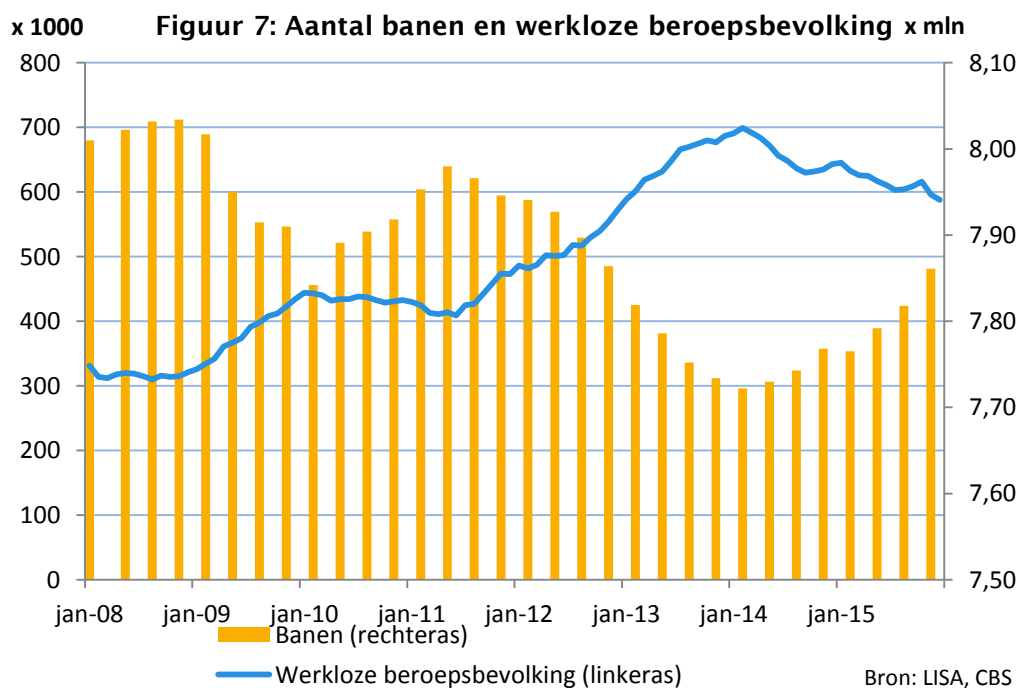
De forse groei in private investeringen met 10% komt voor een belangrijk deel door een aantrekkende vraag in de (nieuwbouw) woningmarkt. Voor 2016 koerst de woningmarkt op aanhoudende hoge groeicijfers, mede door het effect van een inhaalvraag. De bouw profiteert hiervan ten volle met 6,1% groei in 2015 en 3,5% in 2016³⁹. Vooral ontwikkelende aannemers zien hun orderportefeuille structureel toenemen.

Het herstel in de infra- en utiliteitsmarkt houdt echter geen pas met de opleving in de woningmarkt. De utiliteitsmarkt gaat gebukt onder de grote voorraad structureel leegstaande kantoren en een afnemende behoefte aan winkelruimte. Een positieve uitzondering is de toename in de nieuwbouw van logistiek vastgoed en een stijging van het aantal renovatie- en transformatieprojecten. Er is echter sprake van duidelijke verschillen per regio en landelijk zal de groei slechts beperkt toenemen. De branche heeft last van een onbalans tussen vraag en aanbod. Prijzen en winstgevendheid staan onder druk, met name door projecten verworven in de aanbestedingsmarkt met een slecht risico-rendementsprofiel.

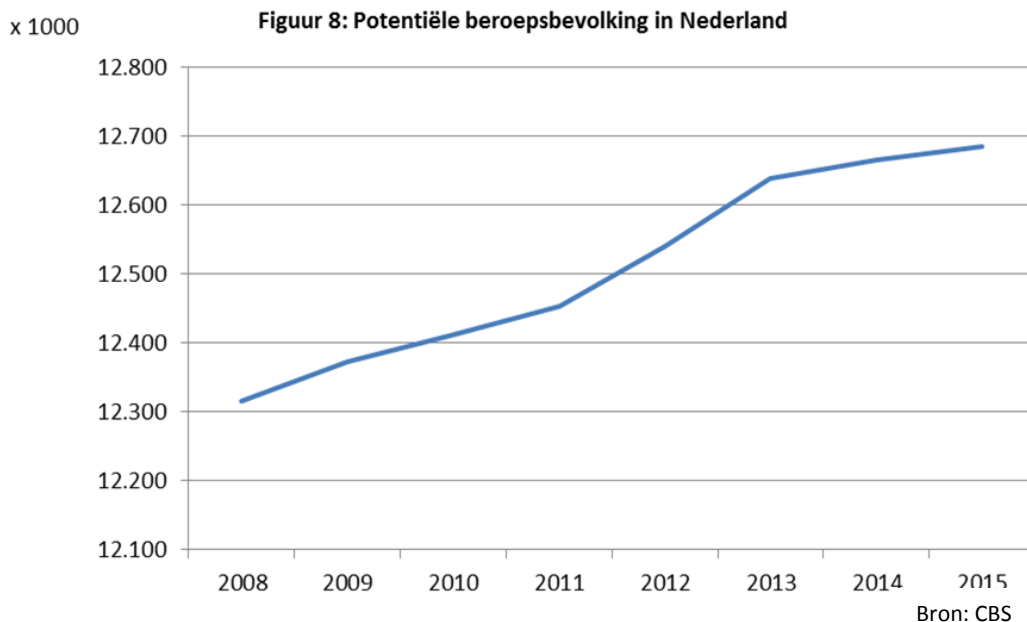
De inframarkt heeft enig voordeel bij een aantrekkende markt, maar moet het toch vooral hebben van de overheid als voornaamste opdrachtgever. Een aantrekkende economie is een goede voedingsbodem voor een beter investeringsklimaat en zal uitgaven door (semi-)overheden en bedrijven op de middellange termijn stimuleren.

1.4 Arbeidsmarkt

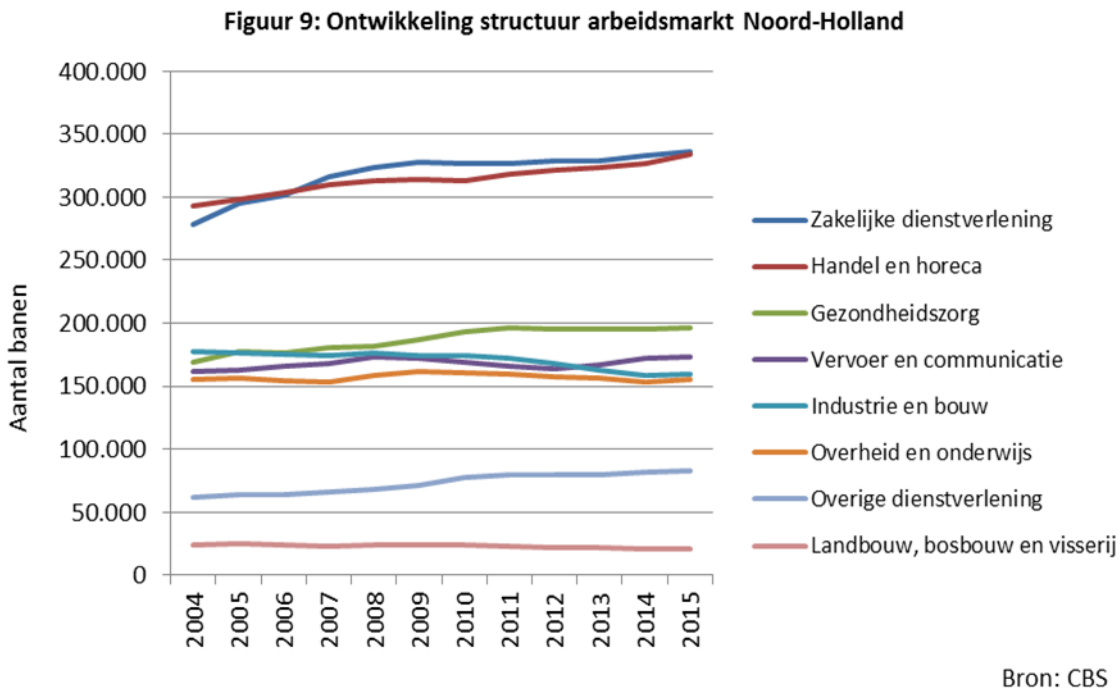
Zoals in figuur 7 is te zien op basis van landelijke cijfers, is het aantal banen sinds 2014 gegroeid. Daarmee daalt de werkloosheid. Echter, gezien de stijging van de potentiële beroepsbevolking, onder meer door de verhoging van de pensioenleeftijd (zie figuur 8), zou in eerdere jaren een sterkere daling van de werkloosheid mogen worden verwacht.

³⁹ <https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/sectorprognoses/>

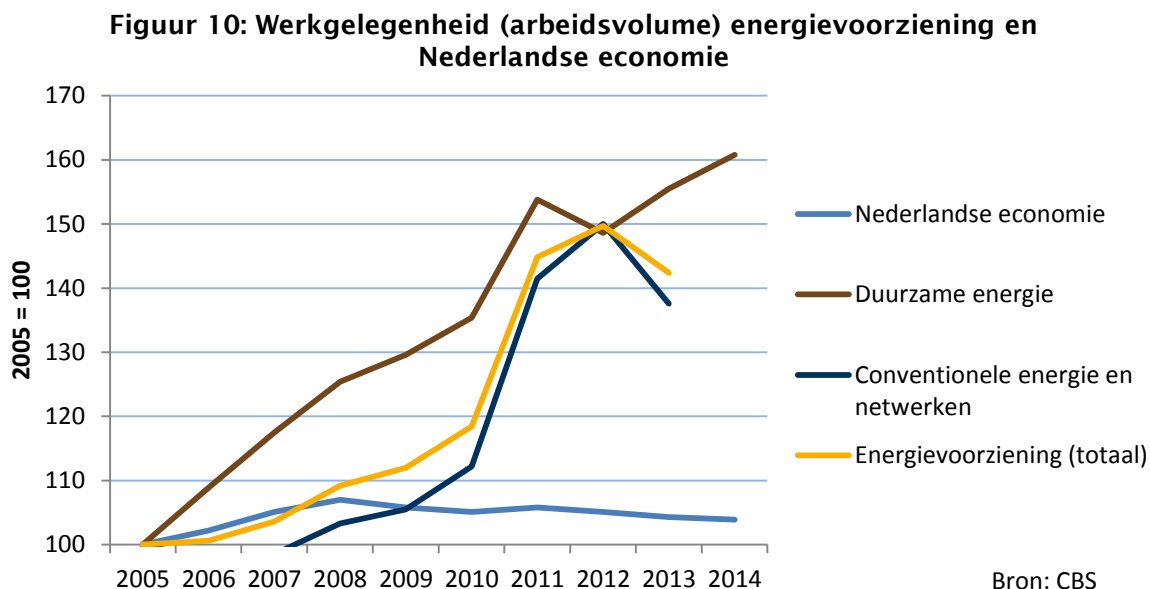

Figuur 9 geeft de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in Noord-Holland weer. De sector handel en horeca heeft veruit het grootste aandeel in de groei, deze banen bevinden zich grotendeels in de regio Groot-Amsterdam. Dit aandeel is sinds 2011 alleen maar toegenomen. De industrie en bouw laten de grootste daling zien.

1.5 Werkgelegenheid- en productieontwikkeling in de duurzame energie sector

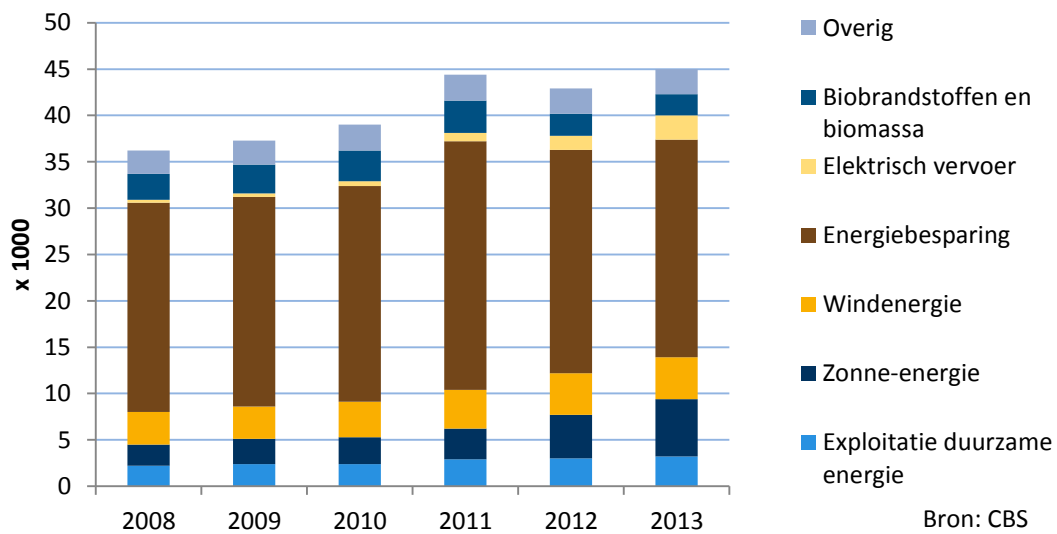
Het aantal banen in de energiesector is sinds 2005 met 42% toegenomen. Ter vergelijking: de Nederlandse economie groeide in dezelfde periode met 4%. Bij duurzame energie is de groei het sterkst (61%), zoals in figuur 10 is weergegeven.

In figuur 11 is de werkgelegenheid (uitgedrukt in arbeidsjaren) in de duurzame energie onderverdeeld per categorie. De werkgelegenheid bij het opwekken van hernieuwbare energie is nog relatief klein. De meeste banen komen voort uit investeringen in duurzame energie. Dit komt onder andere omdat het aanbrengen van isolatiemateriaal in bestaande gebouwen arbeidsintensief is. Ook de installatie en productie van zonnepanelen en de activiteiten rondom elektrisch vervoer groeien al sinds enkele jaren flink door.⁴⁰

⁴⁰ Persbericht CBS, Werkgelegenheid rond energievoorziening sterk gestegen, 9 oktober 2015.

Figuur 11: Werkgelegenheid duurzame energie in Nederland

Bijlage 2 Factsheets

Pakket:	Duurzame Energie	
Maatregel 1:	Platform grondstoffenrotonde	
Thema:	Recycling / innovatieve omgang met grond- en afvalstoffen	
Inhoud maatregel:	Het verstrekken van subsidie voor de proceskosten van het Platform grondstoffenrotonde Noord-Holland. Het Platform maakt bedrijven bewust dat betere omgang met reststromen kosten kan besparen of geld kan opleveren.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 350.000	DE-bijdrage: € 350.000
Beschikt:	€ 350.000	
Werkgelegenheid:	2,1 incidentele arbeidsjaren (op basis rekenregel)	
Toelichting:	In november 2013 is een subsidie verleend aan de TU Delft voor het opzetten van het Platform Grondstoffenrotonde. Inmiddels is de marktplaats er. De website is gelanceerd. Daarnaast is er een helpdesk opgezet en is er een enquête uitgezet bij potentiële gebruikers van de grondstoffenrotonde. Ook zijn er cursussen aangeboden voor bedrijven. De belangstelling hiervoor blijkt beperkt. Ook de marktplaats wordt beperkt gebruikt. Uit een tussenevaluatie blijkt dat de verklaring hiervoor o.a. ligt in de beperkte tijd en middelen die de MKB bedrijven hebben.	
Vervolgtraject:	Het onderzoek loopt nog tot eind december 2016. De resultaten vormen input voor het in ontwikkeling zijnde beleid voor Circulaire Economie.	

Pakket:	Duurzame Energie	
Maatregel 2:	Onderzoek reststromen voedselverwerkende industrie	
Thema:	Recycling / innovatieve omgang met grond- en afvalstoffen	
Inhoud maatregel:	<p>Het financieren van:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. scan van de belangrijkste reststromen met het oog op inzet in biobased chemie 2. onderzoek naar de mogelijkheden voor hoogwaardiger inzet van reststromen 3. identificeren van afzetmogelijkheden bij bedrijven in PNH. 	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 240.000	DE-bijdrage: € 240.000
Beschikt:	€ 240.000	
Werkgelegenheid:	1,4 incidentele arbeidsjaren (op basis van rekenregel)	
Toelichting:	<p>In juni 2015 is het rapport afgerond en vrij beschikbaar gesteld voor alle bedrijven. Het rapport bevat een overzicht met de verschillende reststromen en daarbij ook de technieken om deze stromen te bewerken. In de tweede fase van het onderzoek heeft de TU Delft bedrijven met reststromen en de techniekleveranciers met elkaar in contact gebracht.</p>	
Vervolgtraject:	<p>Er is een koppeling gemaakt met de Amsterdam Economic Board op de challenge Circular Economy. De resultaten van het project worden meegenomen bij de uitwerking van het beleidskader Circulaire Economie.</p>	

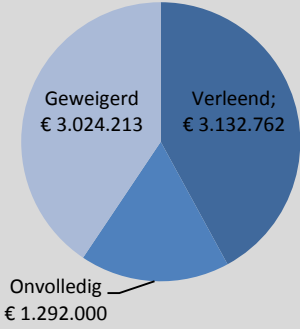
Pakket:	Duurzame Energie	
Maatregel 3:	Breedband / Glas in de grond	
Thema:	Digitale infrastructuur / glasvezel	
Inhoud maatregel:	Het opstellen van een uitvoeringsregeling voor de ondersteuning van glasvezelinitiatieven en het installeren van Wifi in publieke ruimtes.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 4.341.616	DE-bijdrage: € 2.000.000
Beschikt:	€ 2.000.000	
Werkgelegenheid:	26 incidentele arbeidsjaren (op basis rekenregel)	
Toelichting:	In het najaar van 2013 is de uitvoeringsregeling opengesteld. De regeling kent twee onderdelen: voorbereidingsactiviteiten gericht op de aanleg van glasvezel (€ 1.250.000) en aanschaf en installatie van wifi (€ 250.0000). In oktober 2014 is besloten om de regeling met in totaal € 500.000 op te hogen. In totaal zijn met de regeling 14 breedband-projecten en 17 wifi-projecten gestart.	
Vervolgtraject:	De provincie beraadt zich op dit moment nader op haar rol voor verdere stimulering van de realisering van snel internet in het lokale buitengebied.	

Pakket:	Duurzame Energie	
Maatregel 4:	Zonneinstallatie op publieke gebouwen	
Thema:	Zonne-energie / duurzame energie	
Inhoud maatregel:	Het maken van een uitvoeringsregeling die leningen beschikbaar stelt voor zonne-energie op publieke gebouwen/scholen.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 5.930.068	DE-bijdrage € 1.000.000
Beschikt:	€ 1.000.000	
Werkgelegenheid:	35,6 incidentele arbeidsjaren (op basis rekenregel)	
Toelichting:	<p>De uitvoeringsregeling die leningen beschikbaar stelt voor zonne-energie op publieke gebouwen/scholen zou volgens de oorspronkelijke planning in 2013 opengesteld worden. Dit project heeft in eerste instantie vertraging opgelopen. Belangrijkste reden voor de vertraging was een nadere verkenning naar de vorm van het geschikte uitvoeringsinstrument.</p> <p>Inmiddels is er een uitvoeringsregeling opengesteld. Van het beschikbare subsidiebedrag vanuit de motie DE is nu 100% uitgegeven. Er is extra budget voor de regeling beschikbaar gesteld, waardoor deze nu nog loopt.</p>	
Vervolgtraject:	De openstelling van de uitvoeringsregeling is verlengd tot 1 januari 2018.	

Pakket:	Duurzame Energie	
Maatregel 5:	Duurzaamheidsmaatregelen HIRB	
Thema:	Zonne-energie / duurzame energie	
Inhoud maatregel:	Het uitbreiden van de bestaande HIRB-regeling met een hoofdstuk Duurzame energie en energiebesparing om gemeenten en bedrijven de mogelijkheid te geven om te investeringen in duurzame maatregelen.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 9.026.855	DE-bijdrage: € 2.000.000
Beschikt:	€ 1.950.000	
Werkgelegenheid:	De projecten die met de subsidie HIRB-Duurzaamheid worden gerealiseerd zijn relatief kleinschalig, de inschatting van de directe werkgelegenheid die hierdoor ontstaat is daarom alleen een indicatie. Ongeveer 33 arbeidsjaren worden besteed aan de bouw en installatie van de toegepaste maatregelen.	
Toelichting:	<p>Inmiddels zijn 22 subsidies verstrekt aan gemeenten om in samenwerking met het bedrijfsleven initiatieven voor zonne-energie en duurzaamheidsmaatregelen op bedrijventerreinen tot uitvoering te brengen.</p> <p>Het subsidieplafond van € 2.000.000 is op € 50.000 na bereikt. Tot nu toe heeft de regeling een totaal investeringsbedrag van ruim €9.000.000 opgeleverd.</p>	
Vervolgtraject:	De HIRB-regeling is gestopt.	

Pakket:	Duurzame Energie	
Maatregel 6:	CO2-transport onderzoek	
Thema:	Zonne-energie / duurzame energie	
Inhoud maatregel:	Onderzoek financieren naar de geschiktheid van het bestaande leidingennetwerk voor transport van CO2 ten behoeve van verduurzaming van de glastuinbouw.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 120.000	Provinciale bijdrage: € 60.000, fase I
Beschikt:	€ 60.000	
Werkgelegenheid:	0,7 incidentele arbeidsjaren (op basis van rekenregel)	
Toelichting:	Het onderzoek is uitgevoerd door Alliander en eind 2014 afgerond.	
Vervoltraject:	In vervolg op het onderzoek wordt een businesscase ontwikkeld.	

Pakket:	Duurzame Energie	
Maatregel 7:	200-banenplan	
Thema:	Werkgelegenheid jeugd / aansluiting arbeidsmarkt	
Inhoud maatregel:	Het opstellen van een uitvoeringsregeling voor jeugdzorginstellingen om arbeid-adviesteams op te zetten om zo 200 jongeren scholing te bieden.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 2.000.000	DE-bijdrage: € 2.000.000
Beschikt:	€ 2.000.000,-	
Werkgelegenheid:	8 incidentele arbeidsjaren en 111 structurele arbeidsjaren (t/m juni 2016)	
Toelichting:	Eind 2013 is aan het Instellingenberaad Jeugdzorg Noord-Holland (met stichting Parlan als penvoerder) een subsidie van € 2.000.000 verleend voor het uitvoeren van het 200-banenplan, met als doelstelling om binnen drie jaar 200 Noord-Hollandse jongeren integraal begeleiding te bieden die resulteert in een baan (op MBO2-niveau). Alle trajecten geven zicht op werk en opleidingsniveau van minimaal MBO-2.	
Vervolgtraject:	Het 200-banenplan loopt tot en met oktober 2016. De trajecten lopen door in 2017 en verder.	

Pakket:	NHIEW-2014								
Maatregel 1:	UVR Stimulering stads- en dorpsontwikkeling								
Inhoud maatregel:	Het maken en openstellen van een uitvoeringsregeling stads- en dorpsontwikkeling. Gemeenten die kampen met vastzittende woningbouwprojecten kunnen projecten indienen. Het gaat om projecten die bepalend zijn voor het aanzien en de leefbaarheid van stad en dorp.								
Investeringsbedrag:	Beschikbaar budget voor subsidie: € 5.209.000								
Beschikt:	€ 3.132.762								
Werkgelegenheid:	De verwachte bijdrage van de projecten waar subsidie aan is verleend aan de werkgelegenheid is als volgt: Incidentele werkgelegenheid 2015-2016: 325 arbeidsjaren Structurele werkgelegenheid 2017-2026: 1622 arbeidsjaren								
Toelichting:	<p>De UVR is op 1 januari 2015 opengesteld, in de vorm van een tender. De subsidie bedraagt 50% van de subsidiabele kosten tot maximaal € 1.000.000,- (en minimaal € 500.000). In totaal is aan vijf gemeenten in Noord-Holland subsidie verleend, waarmee in totaal 60% van het totaal beschikbare bedrag is verleend.</p> <p>40% van de ruim € 5 miljoen die beschikbaar was is niet beschikt. In totaal zijn 11 aanvragen gedaan, waarvan er 2 niet in behandeling zijn genomen omdat zij niet aan de subsidievereisten konden voldoen. 4 aanvragen zijn geweigerd.</p> <table border="1"> <caption>Verdeling van het beschikbare bedrag</caption> <thead> <tr> <th>Categorie</th> <th>Bedrag (€)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Verleend</td> <td>3.132.762</td> </tr> <tr> <td>Geweigerd</td> <td>3.024.213</td> </tr> <tr> <td>Onvolledig</td> <td>1.292.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Vier van de vijf verleende projecten hebben inmiddels vertraging</p>	Categorie	Bedrag (€)	Verleend	3.132.762	Geweigerd	3.024.213	Onvolledig	1.292.000
Categorie	Bedrag (€)								
Verleend	3.132.762								
Geweigerd	3.024.213								
Onvolledig	1.292.000								

	opgelopen. Zie voor een toelichting hierop het overzicht aan het eind van deze factsheet
Vervolgtraject:	Voor de resterende middelen zal een nieuw voorstel worden ingediend.

Uitvoeringsregeling Stads- en Dorpsontwikkeling, toelichting per gehonoreerde aanvraag			
Nr.	Gemeente en aangevraagd bedrag	Project	Stand van zaken project
1	Haarlemmerliede € 500.000,00	<p>Behoud identiteitsbepalende kerktorens in Halfweg</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Restaureren van de katholieke kerk en bouw 11 nieuwe grondgebonden woningen, 10 appartementen, renovatie vml. Pastorie in 1 of 2 woningen, renovatie vml. Kosterwoning/ontmoetingsruimte in 1 woning en sociaal-maatschappelijk centrum en renovatie en aanpassing kerk t.w. renovatie van de toren en behoud als religieus centrum. 2. Restaureren gereformeerde kerk met bouw 26 appartementen. 	<p>Het eerste onderdeel verloopt volgens planning.</p> <p>Voor het tweede onderdeel heeft de gemeente besloten om de gehele herontwikkeling van het gebied in één vergunningtraject te bundelen. Hierdoor is de volgorde van uit te voeren activiteiten ten opzichte van de oorspronkelijke planning aangepast en kon starten met de renovatie van de kerk. Daardoor is de afronding van dit onderdeel vertraagd.</p> <p>Men heeft in de planning rekening gehouden met 6 weken bezwaartermijn op het afgeven van een omgevingsvergunning. Als er bezwaren zijn, dan is de behandeltermijn daarvan onbekend.</p> <p>De geplande einddatum voor beide onderdelen samen ligt nu op eind december 2017.</p>
2	Weesp € 600.000,00	<p>Revitalisatie wijk Hogewey deelgebied Kastanjelaan/ winkelcentrum e.o.</p> <p>Deelproject Kastanjelaan bestaat uit de sloop van portiekwoningen uit de jaren 50 die vervangen worden door 17 grondgebonden woningen, in combinatie met het opknappen van de omgeving/openbare ruimte.</p> <p>Revitaliseren van het nabijgelegen winkelcentrum door sloop oude en opnieuw optrekken puin, realiseren nieuwe entree, sloop oude luifels en plaatsen nieuwe glasluifels</p>	<p>Vervolgonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet levert vertraging op voor de planning van de ontwikkeling van het onderdeel Kastanjelaan. De sloop moet wachten tot na het broedseizoen. Ook is vertraging ontstaan door wijziging in de woningbouwcorporatie (overgang naar Ymere).</p> <p>De overige onderdelen (winkelcentrum en openbare ruimte) lopen wel volgens de oorspronkelijke planning. Uit de nieuw ingediende planning blijkt dat project eind 2017 kan worden</p>

			afgerond. Men heeft in de planning rekening gehouden met 6 weken bezwaartermijn op het afgeven van een omgevingsvergunning. Als er bezwaren zijn, dan is de behandeltermijn daarvan onbekend.
3	Schagen € 582.881,00	Herstructurering Hofjes Integraal plan voor herbouw van 19 sociale woningbouw, herinrichting woonomgeving binnenterrein hofjes en aanleg kade richting 'Slot Schagen'. Sloop van 23 kleine woningen en herbouw 19 eengezinswoningen in sociale sector. Het Slot komt meer in zicht door meer openheid in bebouwingsstructuur te creëren. Ruimtelijke kwaliteit wordt verhoogd door nieuwe inrichting openbare ruimte.	Men geeft aan, zij het met een zeer krappe planning (doorlooptijd bouw van 7 á 8 maanden), dat het project eind 2016 gereed kan zijn. Mogelijk kunnen weersinvloeden nog invloed hebben op de planning.
4	Medemblik € 500.000,00	Woonzorgcomplex De Boogerd Bouw van 28 sociale huurwoningen direct naast het (winkel)centrum van Wognum, in diverse typen, realisering van een multifunctioneel gezondheidscentrum en een stedenbouwkundige en kwalitatief goede invulling van de open ruimte.	De vertragingen bij dit project zijn door herhaaldelijk afgebroken en hernieuwde onderhandelingen tussen belegger en financier ontstaan. Inmiddels zijn er met een nieuwe belegger definitieve afspraken gemaakt. Vanwege de oorspronkelijk al krappe planning heeft men de planning moeten aanpassen naar een afronding van het project in augustus 2018. Men heeft in de planning rekening gehouden met 6 weken bezwaartermijn op het afgeven van een omgevingsvergunning. Als er bezwaren zijn, dan is de behandeltermijn daarvan onbekend.
5	Zaanstad € 949.881,00	Ankerpunt Zandijkerkerk Het project richt zich op de behoud van de Zandijkerkerk en de directe omgeving. De gebiedsontwikkeling bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> • renovatie en herbestemmen monumentale Zandijkerkerk en daarin realiseren van 11 sociale huurwoningen/torentje van de kerk omvormen tot toeristenattractie in vorm van uitkijkpost over Zaanse Schans e.o. • 10 grondgebonden woningen 	Dit project bestaat uit meerdere onderdelen, die deels in 2016 worden afgerond maar waar voor de realisatie van twee onderdelen oponthoud optreedt. Deze vertraging wordt veroorzaakt door de implementatie van nieuw geurbeleid waardoor enige tijd onzeker was of het bestemmingsplan moest worden aangepast, en door de ontdekking van bodemverontreiniging op één van de terreinen. Over dit

		<p>realiseren op plek voormalige bloedbank;</p> <ul style="list-style-type: none"> • brouwerij die fungeert als proefgebied voor lokaal geproduceerde specialiteiten; • verplaatsen van eeuwenoud Zaanse huisje naar een betere plek; nabij brouwerij 3 grondgebonden woningen realiseren direct gelegen aan de (Lage)dijk; • herinrichten openbaar gebied rondom de kerk; • aantrekkelijke pleisterplaats creëren voor toeristen, waar lokale producten kunnen worden geproefd; • een kwaliteitsslag maken in de openbare ruimte; geluids- en geurbelasting door omliggende bedrijven verminderen; • looproutes maken tussen Zaanse Schans en gebied rond kerk. 	<p>laatstgenoemde onderdeel is afgesproken dat deze buiten de subsidie wordt gelaten, waarmee de afronding van het gehele project in april 2017 zal plaatsvinden.</p>
--	--	--	---

Pakket:	NHIEW 2014	
Maatregel 2:	UVR WED waterrecreatie en -toerisme doorstarten	
Inhoud maatregel:	Met deze UVR beoogt de provincie Noord-Holland de regionale economie een impuls te geven door de subsidiëring van toeristisch-recreatieve waterprojecten. De impuls komt onder meer van de investeringen en werkgelegenheid die direct samenhangen met de gesubsidieerde activiteiten, maar moet vooral komen van extra toeristische bestedingen als gevolg van het toegenomen aantal bezoekers door riviercruise- en sloepenvaart.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 2.443.293,-	NHIEW-bijdrage: € 1.000.000
Beschikt:	€ 1.000.000	
Werkgelegenheid:	14,7 (op basis rekenregel)	
Toelichting:	De UVR WED Watertoerisme en Waterrecreatie 2013 is in verband met de eerdere versnellingsactie UVA in één supertender van € 3,5 miljoen opengesteld. De vraag overtrof het subsidieplafond; een aantal projecten is dus onder de zaaglijn van het subsidieplafond terechtgekomen. Daarom is in 2015 een nieuwe UVR opengesteld voor € 600.000 (riviercruisevaart € 500.000, sloepennetwerk € 100.000). Voor beide onderdelen is aan 3 projecten subsidie verleend. Daarnaast is er €400.000 buiten de UVR beschikbaar gesteld voor voorzieningen t.b.v. riviercruisevaart.	
Vervolgtraject:	Nvt	

Pakket:	NHIEW-2014	
Maatregel 3:	Nieuwe UVR Energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen	
Inhoud maatregel:	Het openstellen van een uitvoeringsregeling ten behoeve van isolatiemaatregelen in oudere huizen. Deze regeling is bedoeld voor verhuurders en particuliere woningeigenaren die hun woning(en) binnen Noord-Holland vergaand laten verduurzamen naar het niveau 'energieneutraal' of 'nul op de meter'. De provincie wil 100 bestaande woningen duurzaam renoveren.	
Investeringsbedrag:	Projecttotaal: € 4.500.000	NHIEW-bijdrage: € 1.000.000, waarvan: <ul style="list-style-type: none"> • € 200.000 voor Nul op de meter voor verhuurders • € 600.000 voor Nul op de meter voor particulieren • € 200.000 voor Energieneutraal voor particulieren
Beschikt:	€ 895.975	
Werkgelegenheid:	Incidentele werkgelegenheid op basis van de gehanteerde rekenregel is 27 arbeidsjaren. Cijfers over uitwerking op structurele werkgelegenheid door onderhoudswerkzaamheden zijn niet voorhanden vanuit doelmatigheidsoverwegingen. Landelijke cijfers laten een groeiende werkgelegenheid zien in deze branche.	
Toelichting:	Voor het thema energiebesparing en duurzame energie bestaande woningen was tussen 1 januari 2015 en 1 juli 2016 de Uitvoeringsregeling Duurzaam Renoveren Noord-Holland opengesteld. Er zijn 95 beschikkingen afgegeven en ruim 100 woningen verduurzaamd binnen de looptijd van deze regeling. De projectwaarde bedraagt meer dan € 4.500.000,-. Met deze projecten wordt per jaar 1.513.084 Kilowattuur (KwH) duurzame energie en warmte opgewekt.	
Vervolgtraject:	De regeling is inmiddels gesloten.	

Pakket:	NHIEW-2014	
Maatregel 4:	UVR Monumenten	
Inhoud maatregel:	<p>Jaarlijks worden vanuit de bestaande UVR voor Monumentenrestauratie diverse restauratieprojecten ondersteund. Deels is dit geld dat is gedecentraliseerd vanuit het Rijk. Met de NHIEW-middelen is voor een aantal projecten, die buiten de boot zijn gevallen op formele gronden, alsnog mogelijk om mee te dingen voor een subsidie binnen een aangepaste en opgehoogde UVR (het gaat om € 400.000). Daarnaast zijn subsidies buiten UVR-voorzien voor € 600.000.</p>	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 2.772.482	NHIEW-bijdrage: € 1.000.000
Beschikt:	€ 2.000.000	
Werkgelegenheid:	16,6 incidentele arbeidsjaren (op basis rekenregel)	
Toelichting:	<p>Het nieuwe subsidieplafond is inmiddels bereikt.</p> <p>Daarnaast is de € 600.000 beschikbaar gesteld voor twee projecten die niet mee konden dingen naar de eerdergenoemde subsidie, omdat deze twee objecten formeel (nog) geen monument zijn. Het gaat om een voormalig kerkgebouw in Landsmeer en een voormalig laboratoriumgebouw op het Hembrugterrein. Deze twee projecten hebben inmiddels een subsidie buiten uitvoeringsregeling ontvangen en hebben een gezamenlijke projectwaarde van € 2.772.482.</p>	
Vervolgtraject:	Nvt	

Pakket:	NHIEW-2014	
Maatregel 5:	Ecoducten project Nationaal Park Zuid-Kennemerland	
Inhoud maatregel:	In het Nationaal Park Zuid-Kennemerland worden drie natuurbruggen/ ecoducten aangelegd. De eerste daarvan (Zandpoort) is zojuist opgeleverd. De volgende twee (Duinpoort en Zeeweg) zijn in voorbereiding, maar er is een dekkingstekort.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 18.300.000.	NHIEW-bijdrage: € 1.000.000
Beschikt:	€ 1.000.000	
Werkgelegenheid:	De directe (incidentele) werkgelegenheid van het totaalproject is 110 arbeidsjaren.	
Toelichting:	Het ecoduct Zeeweg is onderdeel van een project van drie ecoducten, die de Waterleidingduinen moeten gaan verbinden met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. In november 2015 is de aanbesteding van het ecoduct Zeeweg definitief geworden en heeft aannemer Ballast Nedam de uitvoering ter hand kunnen nemen.	
Vervoltraject:	De structurele werkgelegenheidseffecten van dit project zijn nihil tot 0,5 arbeidsjaren, omdat de beheersactiviteiten kunnen mee gaan lopen in de reguliere beheerplannen van de nationale parken.	

Pakket:	NHIEW-2014	
Maatregel 6:	Realisatie recreatieknoppunt Poort van Waterland	
Inhoud maatregel:	Het gaat om de realisatie van een recreatieknoppunt ten noorden van de stedelijke omgeving van Amsterdam, als entree naar Waterland. Op een recreatieknoppunt kunnen autorijders parkeren en bv. een fiets of een kano huren, informatie krijgen over het gebied, of andere recreanten kunnen hier bv. van horeca gebruik maken.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € n.v.t.	NHIEW-bijdrage: € 175.000
Beschikt:	€ 0	
Werkgelegenheid:	0	
Toelichting:	Er is uiteindelijk geen geschikte subsidieaanvraag ingediend.	
Vervolgtraject:	Nvt	

Pakket:	NHIEW-2014	
Maatregel 7:	Uitvoeringsprojecten Kop op de Kaart	
Inhoud maatregel:	Kop op de Kaart richt zich op het versterken van de ruimtelijke economie van de Kop van Noord-Holland. Het is in essentie een samenwerkingsproject tussen de regio en de provincie. Het is onder meer ontstaan vanuit de wens van het college (collegeprogramma) om ruimtelijk economische alternatieven te bieden voor de Kop na het wegvallen van het project Wieringerrandmeer. Het programma bestaat uit een dertiental deelprojecten, waarvan de meeste procesmatig van karakter zijn, zoals visievorming, opstellen ruimtelijke kader, structuurvisie, etc. Twee projecten zijn wel fysiek van aard en deze projecten zijn in het kader van NHIEW ingebracht.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 4.881.422	NHIEW-bijdrage: € 287.362
Beschikt:	€ 130.000 (project Achteroever)	
Werkgelegenheid:	Geschat 0,8 incidentele arbeidsjaren (voor beschikte project, op basis van rekenregel)	
Toelichting:	<p>Het gaat om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het pilotproject 'Achteroever Wieringermeer' voor innovaties voor zoetwatertoepassingen, innovatief peilbeheer en teelt van zilte gewassen en vis. Totale projectkosten: € 458.000. Bijdrage provincie € 130.000 • het project 'Lage Oude Veer', 11 ha natuurontwikkeling met een EHS zone en recreatieve voorzieningen. Totale projectkosten: €4.423.422. Bijdrage provincie € 157.362. 	
Vervolgtraject:	Het pilotproject Achteroever Wieringermeer heeft een vervolg gekregen met behulp van o.a. een Efrog-subsidie.	

Pakket:	NHIEW-2014	
Maatregel 8:	MRA(e)- Elektrische laadpalen in de MRA	
Inhoud maatregel:	Het Bestuurlijk Overleg Platform Bereikbaarheid heeft een ambitie voor het neerzetten van elektrische laadpalen voor auto's neergelegd. Deze ambitie gaat uit van de realisatie van 500 laadpalen in de MRA. Momenteel zijn er zo'n 100 gerealiseerd en er is budget voor zo'n 250 palen. Om de ambitie te halen, moet er budget bij. De provincie legt vanuit het Impulspakket extra middelen in bij de inleg van de overige partijen.	
Investeringsbedrag:	Totale projectkosten: € 1.972.471	NHIEW bijdrage: € 300.000
Beschikt:	€ 300.000	
Werkgelegenheid:	De werkgelegenheidseffecten zijn relatief gering omdat het in hoofdzaak kapitaalsinvesteringen betreft.	
Toelichting:	Deze regeling werkt met aanvraag door een gemeente. Een gemeente die een paal wil plaatsen doet een aanvraag bij de gemeente Amsterdam, die het budget en de uitvoering beheert. De gemeente betaalt zelf zo'n € 1.000 plus plaatsingskosten voor de paal, de rest krijgt de gemeente via het 'fonds'. Met een extra impuls van € 300.000 kan de ambitie voor 500 palen worden waargemaakt. De 500 laadpalen zijn voor 2016 geplaatst.	
Vervoltraject:	De provincie gaat door met het stimuleren van het plaatsen van laadpalen. Inmiddels zijn nog eens 1200 laadpalen geplaatst.	

Pakket:	NHIEW-2014	
Maatregel 9:	OV-Knooppunten	
Inhoud maatregel:	<p>Binnen het NHIEW-pakket is gekozen voor een subsidie buiten UVR voor twee pilotprojecten OV-Knooppunten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het verbeteren van het functioneren van station Koog-Zaandijk (Zaanstad) en 2. het herinrichten van stationsplein te Castricum. 	
Investeringsbedrag:	<p>Totale projectkosten:</p> <p>Castricum: € 805.500 (herinrichting stationsplein)</p> <p>Koog-Zaandijk: € 440.500 (naamswijziging + verbeteren looproute Zaanse Schans)</p>	<p>NHIEW bijdrage:</p> <p>€ 247.638</p> <p>€ 200.000</p>
Beschikt:	€ 447.638	
Werkgelegenheid:	Op basis van de rekenregel wordt het effect op de werkgelegenheid ingeschat op ruim 7 incidentele arbeidsjaren.	
Toelichting:	<p>Castricum: Het stationsplein is opnieuw ingericht met nieuwe bestrating. Ook is er een aantal monumentale bomen gepland, zijn de Park & Ride plekken uitgebreid en zijn de fietsenstallingen van de voorzijde van het station naar de achterzijde verplaatst. Het bijzondere aan de nieuwe fietsenstalling is dat deze is voorzien van zonnecollectoren. Deze zijn op het dak van de fietsenstalling gemonteerd. Daarmee is het de eerste fietsenstalling in Nederland met zonnecollectoren. De energie die met behulp van de zonnecollectoren wordt opgewekt wordt gebruikt voor het Huis van Hilde. Het nieuwe plein is op 28 september 2015 feestelijk geopend.</p> <p>Koog-Zaandijk: De subsidie voor het verbeteren van het functioneren van station Koog-Zaandijk is op 30 juni beschikbaar. De subsidie heeft betrekking op het voltooiën van de hoogwaardige langzaam verkeersverbinding tussen station Koog-Zaandijk en de Zaanse schans en op de naamswijziging van het station Koog-Zaandijk in "Zaandijk Zaanse Schans". De naamswijziging van het station gaat op 16 december 2016 (met ingang van nieuwe dienstregeling) in.</p>	

Vervolgtraject:

Pilots moeten ervaringen opleveren voor de financieringswijze van projecten op andere OV-knooppunten. Hiervoor is budget aanwezig via de bestemmingsreserve OV-Knooppunten (TWINH) van € 5 miljoen.